

Warszawa, 16 grudnia 2010 r.

Nadzór pedagogiczny po roku wdrażania reformy

Wstęp

Modernizacja systemu nadzoru pedagogicznego jest jednym z najważniejszych zadań realizowanych obecnie przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. Analiza dotychczasowego nadzoru pedagogicznego nad szkołami i placówkami wykazała szereg przeszkód w efektywnym jego sprawowaniu. Oceniono, iż brak ujednoczonych narzędzi nadzoru uniemożliwia dokonywanie obiektywnej oceny pracy szkół oraz porównywanie wyników ich pracy. Zadania wykonywane przez organy sprawujące nadzór pedagogiczny zarówno w ramach nadzoru pedagogicznego, jak i poza nim określone były w sposób niejednoznaczny. Do ujemnych stron systemu nadzoru zaliczono także brak powszechnie obowiązujących wymagań wobec szkół/placówek w celu porównywalności jego wyników oraz niemożność planowania i tym samym zarządzania strategicznego w oparciu o sporządzane przez kuratorów oświaty roczne raporty z nadzoru pedagogicznego. Przeszkody w skutecznym sprawowaniu nadzoru pedagogicznego w makroskali miały wpływ na jakość pracy pojedynczych szkół i placówek – nie sprzyjały ich rozwojowi, jak również nie tworzyły mechanizmu motywującego nauczycieli do doskonalenia własnej pracy w oparciu o uzyskiwaną informację zwrotną.

Celem wprowadzanych zmian jest stworzenie systemu nadzoru pedagogicznego, który z jednej strony autentycznie wesprze szkoły i placówki w rozwoju, z drugiej zaś – ułatwi prowadzenie polityki edukacyjnej w Polsce dzięki dostarczeniu informacji o całym systemie oświatowym.

W dniu 9 listopada 2009 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. Nr 168, poz. 1324) w sposób istotny zmieniające dotychczasowy sposób sprawowania nadzoru pedagogicznego. Założono, że nowe rozwiązania legislacyjne będą kształtować nadzór pedagogiczny w taki sposób, aby służył on doskonaleniu systemu

oświaty, w szczególności podnoszeniu efektów pracy szkół i placówek, wspomaganie rozwoju uczniów oraz rozwoju zawodowego nauczycieli.

Wprowadzono trzy formy sprawowania nadzoru pedagogicznego, tj.:

- 1) ewaluację działalności edukacyjnej szkół/placówek,
- 2) kontrolę przestrzegania prawa,
- 3) wspomaganie pracy szkół/placówek oraz nauczycieli w zakresie realizowanej działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej.

Punktem wyjścia do wprowadzenia ewaluacji jako nowej formy nadzoru było określenie wymagań stawianych szkołom i placówkom przez państwo. Wymagania zawarte w załączniku do ww. rozporządzenia, uporządkowane zostały odrębnie dla różnych typów szkół i placówek w czterech obszarach, tj. w zakresie efektów, procesów, relacji ze środowiskiem oraz zarządzania. Sformułowane w taki sposób wymagania określają pożądany stan w danym obszarze. Zadaniem szkół i placówek jest realizacja wskazanych przez państwo wymagań przy zastosowaniu właściwych dla każdego z obszarów metod i sposobów działania.

W celu ustalenia poziomu spełniania przez szkołę/placówkę wymagań prowadzone są:

- ewaluacja zewnętrzna wykonywana przez odpowiednio przygotowanych pracowników nadzoru pedagogicznego (wizytorów ds. ewaluacji)
- oraz
- ewaluacja wewnętrzna wykonywana przez zespoły nauczycielskie w danej szkole lub placówce.

Istotnym założeniem realizacji nowego modelu nadzoru pedagogicznego jest posługiwanie się opracowanymi narzędziami diagnostycznymi oraz arkuszami kontroli. Ewaluatorzy wykorzystują różne metody badawcze z zakresu nauk społecznych. Są to zarówno metody ilościowe (np. badania ankietowe), jak i jakościowe (np. wywiady indywidualne, obserwacje, wywiady grupowe, analiza treści dokumentów). Kontrolerzy posługują się arkuszami kontroli zawierającymi zestaw pytań dotyczących prawa oświatowego. Wszystkie narzędzia, arkusze oraz procedury są dostosowane do specyfiki pracy danego typu szkoły lub placówki.

W nowym modelu nadzoru pedagogicznego na podkreślenie zasługuje wykorzystywanie przy ocenie pracy szkoły i placówki opinii szerokiej grupy osób zainteresowanych poziomem ich pracy. W badaniu ewaluacyjnym sięga się po opinie nie tylko dyrektora szkoły/placówki, nauczycieli i uczniów, ale także rodziców, pracowników niepedagogicznych, przedstawicieli organów prowadzących szkołę/placówkę, pracowników instytucji współpracujących (np. poradni psychologiczno-pedagogicznej, ośrodka kultury, parafii, organizacji

pozarządowych itp.). Dzięki uzyskanym opiniom, końcowa ocena pracy szkoły/placówki będzie syntetyczna, rzetelna i obiektywna, bo uwzględniająca różne punkty widzenia.

Wspieraniu zmian wprowadzanych w systemie nadzoru pedagogicznego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej służy projekt systemowy „Program wzmocnienia efektywności systemu nadzoru pedagogicznego i oceny jakości pracy szkoły” realizowany w partnerstwie z Uniwersytetem Jagiellońskim w latach 2009–2015, współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1.

1 Nadzór pedagogiczny w świetle obowiązującego prawa

1.1 Informacje ogólne

Pojęcie „nadzór pedagogiczny” nie jest definiowane w przepisach prawa. Treść normatywna pojęcia „nadzór pedagogiczny” wynika z konkretnych rozwiązań prawnych kształtujących ten nadzór. Obecnie jest ona zawarta w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.), a także w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. Nr 168, poz. 1324).

Zgodnie z art. 33 ww. ustawy nadzór pedagogiczny polega na:

- 1) ocenianiu stanu i warunków działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej szkół, placówek i nauczycieli,
- 2) analizowaniu i ocenianiu efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek,
- 3) udzielaniu pomocy szkołom, placówkom i nauczycielom w wykonywaniu ich zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych,
- 4) inspirowaniu nauczycieli do innowacji pedagogicznych, metodycznych i organizacyjnych.

Nadzorowi podlega w szczególności:

- zgodność zatrudniania nauczycieli z wymaganymi kwalifikacjami,
- realizacja podstaw programowych i ramowych planów nauczania,
- przestrzeganie zasad oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzania egzaminów, a także przestrzeganie przepisów dotyczących obowiązku szkolnego oraz obowiązku nauki,
- przestrzeganie statutu szkoły lub placówki,
- przestrzeganie praw dziecka i praw ucznia oraz upowszechnianie wiedzy o tych prawach,

- zapewnienie uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki.

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie nadzoru pedagogicznego, nadzór pedagogiczny jest realizowany przez wykonywanie wskazanych powyżej zadań i czynności w trybie działań planowych lub doraźnych.

Organy sprawujące nadzór pedagogiczny są obowiązane do opracowania na każdy rok szkolny planu nadzoru pedagogicznego. Działania doraźne są prowadzone przez te organy w przypadku, gdy zaistnieje potrzeba podjęcia działań nieujętych w planie nadzoru pedagogicznego.

W nowym modelu nadzoru pedagogicznego wyodrębniono trzy zadania nadzorcze organów sprawujących ten nadzór (formy nadzoru pedagogicznego):

- 1) ewaluację działalności edukacyjnej szkół i placówek,
- 2) kontrolę przestrzegania przepisów prawa dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej szkół, placówek i nauczycieli,
- 3) wspomaganie pracy szkół i placówek oraz nauczycieli w zakresie ich działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej.

1.2 Formy nadzoru pedagogicznego

1.2.1 Ewaluacja

Ewaluacja ma określać poziom spełniania przez szkołę lub placówkę ustalonych wymagań na podstawie oceny zarówno przebiegu, jak i efektów podejmowanych działań dydaktycznych, wychowawczych, opiekuńczych oraz warunków działania szkoły lub placówki, jakości zarządzania i jej funkcjonowania w środowisku lokalnym.

Badanie ewaluacyjne ma służyć każdej szkole i placówce dzięki informacjom, co należy doskonalić, poprawić, aby szkoła lub placówka jak najlepiej realizowała wyznaczone zadania, a uogólnione przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny wyniki ewaluacji mają stanowić podstawę do doskonalenia systemu oświaty.

Ewaluacja prowadzona przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny jest ewaluacją zewnętrzną. Ewaluacja prowadzona przez dyrektora szkoły lub placówki we współpracy z innymi nauczycielami jest ewaluacją wewnętrzną.

Ewaluacja obejmuje:

- 1) zbieranie i analizowanie informacji o działalności edukacyjnej szkoły lub placówki,
- 2) określenie poziomu spełniania przez szkołę lub placówkę wymagań ustalonych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania w rozporządzeniu.

Wymagania te są ujęte w czterech obszarach działalności szkół i placówek:

- 1) efekty działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły lub placówki,
- 2) procesy zachodzące w szkole lub placówce,
- 3) funkcjonowanie szkoły lub placówki w środowisku lokalnym, w szczególności w zakresie współpracy z rodzicami uczniów,
- 4) zarządzanie szkołą lub placówką.

— Przeprowadzana w szkole lub placówce ewaluacja ma na celu ustalenie stopnia spełniania wymagań określonych dla każdego z czterech ww. obszarów poprzez wskazanie jednego z pięciu następujących poziomów:

- 1) poziom A – oznaczający bardzo wysoki stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę,
- 2) poziom B – oznaczający wysoki stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę,
- 3) poziom C – oznaczający średni stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę,
- 4) poziom D – oznaczający podstawowy stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę,
- 5) poziom E – oznaczający niski stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.

Wymagania na poziomy D i B (z uwzględnieniem podziału na poszczególne typy szkół i rodzaje placówek) zostały zawarte w załączniku do rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego.

Niespełnianie przez szkołę lub placówkę wymagań na poziomie D oznacza ustalenie poziomu E, natomiast spełnianie wymagań na poziomie wyższym niż D, a niższym niż B oznacza ustalenie poziomu C. Spełnianie przez szkołę lub placówkę wymagań na wyższym poziomie niż opisany na poziomie B oznacza ustalenie dla niej poziomu A.

Ewaluacja dokonywana we wszystkich obszarach funkcjonowania szkoły lub placówki, to ewaluacja całościowa. Ewaluacja dokonywana w zakresie niektórych problemów wybranych z obszarów działalności szkoły lub placówki, to ewaluacja problemowa.

W wyniku przeprowadzonej w szkole lub placówce ewaluacji organ sprawujący nadzór pedagogiczny sporządza raport, w którym określa poziomy spełniania przez tę szkołę lub placówkę wymagań.

1.2.2 Kontrola

Organ sprawujący nadzór pedagogiczny kontroluje przestrzeganie przez szkoły lub placówki przepisów prawa w zakresie działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek.

Celem działalności kontrolnej jest dokonanie oceny stanu i warunków działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek pod względem legalności.

Tematyka kontroli wynikających z planu nadzoru pedagogicznego kuratora oświaty musi być zgodna z ustalonymi przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania podstawowymi kierunkami realizacji polityki oświatowej państwa oraz wytycznymi i poleceniami, o których mowa w art. 35 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy o systemie oświaty.

W przypadku zaistnienia potrzeby przeprowadzenia kontroli w innych zakresach kurator oświaty może skorzystać z możliwości prowadzenia kontroli doraźnych.

Po przeprowadzonej w szkole lub placówce kontroli sporządza się protokół kontroli zawierający m.in. opis ustalonego stanu faktycznego, w tym ujawnionych nieprawidłowości oraz uwagi, wnioski i zalecenia.

1.2.3 Wspomaganie

Do zadań organu sprawującego nadzór pedagogiczny należy również wspomaganie pracy szkół i placówek m.in. przez:

- 1) przygotowywanie i publikowanie (z wykorzystaniem strony internetowej):
 - a) analiz wyników sprawowanego nadzoru pedagogicznego, w tym wniosków z ewaluacji zewnętrznych i kontroli przestrzegania przepisów prawa,
 - b) przykładów dobrych praktyk,
- 2) organizowanie konferencji i narad dla dyrektorów szkół i placówek.

Zadaniem organów sprawujących nadzór pedagogiczny w zakresie wspomagania pracy szkół i placówek jest także promowanie wykorzystania ewaluacji w procesie doskonalenia pracy szkół i placówek.

1.3 Organy sprawujące nadzór pedagogiczny

Organami sprawującymi nadzór pedagogiczny są:

- minister właściwy do spraw oświaty i wychowania,

- minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego,
- minister właściwy do spraw rolnictwa,
- minister właściwy do spraw środowiska,
- Minister Sprawiedliwości,
- kuratorzy oświaty.

Do organów tych należy realizacja zadań nadzoru pedagogicznego, tj. przeprowadzanie ewaluacji i kontroli zewnętrznych oraz wspomaganie szkół i placówek.

Zgodnie z art. 35 ust. 5 ustawy o systemie oświaty nadzór pedagogiczny jest wykonywany przez nauczycieli zatrudnionych na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych w urzędach organów sprawujących ten nadzór.

W rozporządzeniu w sprawie nadzoru pedagogicznego został ustalony wykaz stanowisk w kuratoriach oświaty oraz urzędach innych organów sprawujących nadzór pedagogiczny i podporządkowanych im jednostkach organizacyjnych, których zajmowanie wymaga kwalifikacji pedagogicznych. Zgodnie z zawartą w rozporządzeniu regulacją osoby, do zakresu zadań których należy przeprowadzanie ewaluacji w szkołach i placówkach, są obowiązane do ukończenia, przynajmniej raz na dwa lata, doskonalenia w zakresie ewaluacji, organizowanego na zlecenie ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

Ewaluacja zewnętrzna kuratora oświaty, w każdym przypadku jest przeprowadzana przez powołany przez kuratora zespół do przeprowadzenia ewaluacji w danej szkole lub placówce, złożony z osób uprawnionych do przeprowadzania ewaluacji.

2 Nadzór pedagogiczny kuratora oświaty

2.1 Rok szkolny 2009/2010

2.1.1 Organizacja nadzoru pedagogicznego

Kurator oświaty realizuje planowe działania nadzoru zgodnie z podstawowymi kierunkami polityki oświatowej państwa w zakresie nadzoru pedagogicznego ustalonymi przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania na podstawie art. 35 ust. 2 pkt 1 ustawy.

Na rok szkolny 2009/2010 Minister Edukacji Narodowej ustalił następujące kierunki realizacji przez kuratorów oświaty zadań z zakresu nadzoru pedagogicznego:

- 1) w zakresie ewaluacji:
 - „Efekty działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek”,

- 2) w zakresie kontroli:
- a) w przedszkolach, innych formach wychowania przedszkolnego i szkołach podstawowych:
 - „Realizacja prawa dziecka pięcioletniego do rocznego przygotowania przedszkolnego”,
 - „Prawidłowość nadzorowania realizacji przez dzieci sześciolatnie rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego”,
 - b) w szkołach podstawowych i gimnazjach:
 - „Zgodność prowadzenia dokumentacji przebiegu nauczania z przepisami prawa w zakresie dotyczącym arkuszy ocen uczniów”,
 - c) w centrach kształcenia praktycznego:
 - „Zgodność realizacji praktycznej nauki zawodu z przepisami prawa”,
 - d) w ośrodkach dokształcania i doskonalenia zawodowego:
 - „Organizacja i prowadzenie dokształcania teoretycznego pracowników młodocianych”,
 - e) w placówkach doskonalenia nauczycieli:
 - „Organizacja kursów kwalifikacyjnych”,
 - „Realizacja zadań przez doradców metodycznych”,
 - f) w specjalnych ośrodkach wychowawczych:
 - „Realizacja zadań zespołów wychowawczych do spraw okresowej oceny sytuacji wychowanków”,
 - g) w specjalnych ośrodkach szkolno – wychowawczych:
 - „Organizacja zajęć rewalidacyjnych w zakresie liczby godzin i rodzaju oraz zgodności z zaleceniami zawartymi w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego”,
 - h) w ośrodkach rewalidacyjno – wychowawczych:
 - „Prawidłowość organizacji i realizacji zajęć rewalidacyjno-wychowawczych”,
 - i) w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii:
 - „Zgodność przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu wychowanków z przepisami prawa”,
 - j) w poradniach psychologiczno – pedagogicznych:
 - „Wydawanie przez poradnie psychologiczno – pedagogiczne opinii w sprawie dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb ucznia i przystąpienia ucznia lub absolwenta ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się odpowiednio do sprawdzianu lub egzaminu”,
 - k) w centrach kształcenia ustawicznego:

- „Realizacja pozaszkolnych form kształcenia w publicznym centrum kształcenia ustawicznego”.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego kuratorzy oświaty w terminie 7 dni od daty wejścia w życie rozporządzenia, tj. do 15 listopada 2009 r., byli zobowiązani podać do publicznej wiadomości plan nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2009/2010.

Plan nadzoru pedagogicznego zawiera:

- 1) zakres ewaluacji problemowej planowanej w szkołach i placówkach,
- 2) tematykę kontroli planowanych w szkołach i placówkach.

W celu realizacji zadań nadzoru kuratorzy oświaty dostosowali regulaminy organizacyjne kuratoriów oświaty do wymogów rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego, jak również rozporządzenia w sprawie organizacji kuratoriów oświaty oraz zasad tworzenia ich delegatur.

Rok szkolny 2009/2010 był rokiem przekształceń struktury organizacyjnej kuratoriów oświaty i zmian w zakresach czynności pracowników zatrudnionych na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych.

Informacje o zatrudnieniu pracowników w kuratoriach oświaty we wstępnej fazie wdrażania rozporządzenia (na dzień 15 marca 2010 r.) przedstawiono poniżej.

Pracownicy KO	Liczba pracowników zatrudnionych w celu wykonywania zadań i kompetencji kuratora oświaty:						Ogółem
	na stanowiskach niewymagających kwalifikacji pedagogicznych	na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych:					
		do spraw ewaluacji	do spraw kontroli	do spraw wspomagania	innych	razem	
Ogółem,	547	212 *	776	249	138	1375	1922
w tym na stanowiskach kierowniczych	31	12	73	29	56	170	201

* w tym 180 wizytatorów po szkoleniu lub uczestniczących w szkoleniu i 32 wizytatorów przewidzianych do szkolenia w roku szkolnym 2010/2011

Najwięcej pracowników (776 osób) otrzymało zadanie przeprowadzania kontroli zgodności działalności szkół i placówek z przepisami prawa. Kuratorzy oświaty wskazali, iż zadanie przeprowadzania ewaluacji w szkołach i placówkach w roku szkolnym 2009/2010 będzie przypisane

212 wizytatorom. W marcu 2010 r. uprawnienia do przeprowadzania ewaluacji w szkołach i placówkach posiadało 90 wizytatorów. W tym czasie kolejnych 90 wizytatorów rozpoczynało szkolenie w tym zakresie. Wizytatorzy kuratoriów oświaty byli przygotowywani do wykonywania nowych zadań w ramach projektu „Program wzmocnienia efektywności systemu nadzoru pedagogicznego i oceny jakości pracy szkoły etap II” realizowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w ramach III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1 współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego. W tym celu:

- opracowano narzędzia do prowadzenia ewaluacji oraz (z udziałem wizytatorów do spraw kontroli) narzędzia do przeprowadzania kontroli planowych w szkołach i placówkach (arkusze kontroli),
- uruchomiono platformę internetową nadzoru pedagogicznego wykorzystywaną w celu przeprowadzania ewaluacji oraz w celu gromadzenia informacji o przeprowadzonych kontrolach planowych,
- przeprowadzono szkolenia 315 wizytatorów ds. kontroli i 120 wizytatorów ds. wspomaganie,
- przeprowadzono 5 konferencji regionalnych dla wizytatorów ds. ewaluacji i wizytatorów ds. wspomaganie na temat wykorzystania wyników ewaluacji w nadzorze pedagogicznym.

2.1.1.1 Ewaluacja

Zadanie przygotowania wizytatorów do przeprowadzania ewaluacji z wykorzystaniem opracowanych w tym celu narzędzi zostało powierzone Uniwersytetowi Jagiellońskiemu, partnerowi w projekcie „Program wzmocnienia efektywności systemu nadzoru pedagogicznego i oceny jakości pracy szkoły”.

W okresie od września 2009 r. do 31 sierpnia 2010 r. w ramach ww. projektu zostały przeprowadzone 2 cykle szkoleń dla wizytatorów kuratoriów oświaty z zakresu ewaluacji. W tym okresie szkolenie ukończyło 180 wizytatorów.

W roku szkolnym 2009/2010 - pierwszym roku wdrażania rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego - przyjęto, że ewaluacja całościowa będzie przeprowadzana tylko w ramach szkolenia wizytatorów. Pierwsze ewaluacje samodzielnie przeprowadzane przez wizytatorów były ewaluacjami problemowymi przeprowadzanymi w obszarze „efekty działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek”.

Ponadto, warunkiem zastosowania tej formy nadzoru pedagogicznego w minionym roku szkolnym było wyrażenie zgody przez dyrektora szkoły lub placówki na przeprowadzenie ewaluacji zewnętrznej.

2.1.1.2 Wirtualny asystent ewaluacji

Nowy model nadzoru pedagogicznego w pełni wykorzystuje nowoczesne rozwiązania informatyczne. W tym celu stworzony został rozbudowany system informatyczny dostępny za pośrednictwem sieci WWW. Na platformie informatycznej, którą posługuje się ewaluator (platforma SEO) i kontroler (platforma ds. kontroli), umieszczone są narzędzia, metody i arkusze niezbędne do przeprowadzenia badania lub kontroli. Rozwiązania informatyczne szczególnie w badaniu ewaluacyjnym usprawniają realizację zadań wizytatora, umożliwiając mu np. przeprowadzanie ankiet z uczniami, nauczycielami i rodzicami online w szkole, dostęp do informacji o szkole/placówce zgromadzonych za pośrednictwem systemu informacji oświatowej, analizę zgromadzonych danych, opracowanie wyników badań, generowanie końcowego raportu z badań. Stworzony system informatyczny umożliwia także bieżącą wymianę informacji, opinii i uwag pomiędzy ewaluatorami i kontrolerami, tworząc sieć wzajemnie ze sobą współpracujących specjalistów.

Z jego pomocą przygotowuje się narzędzia, dobiera zestawy kryteriów (np. wybierając poszczególne obszary do ewaluacji). Dzięki wykorzystaniu baz danych Głównego Urzędu Statystycznego (BDR) i Ministerstwa Edukacji Narodowej (SIO) jeszcze przed rozpoczęciem badania w systemie znajdują się podstawowe informacje na temat badanej placówki i miejscowości, w której się ona znajduje. System umożliwia ponadto przeprowadzenie wszystkich badań sondażowych w wersji elektronicznej z wykorzystaniem np. szkolnej pracowni informatycznej.

2.1.1.3 Kontrola

Wdrażanie nowych rozwiązań w zakresie kontroli zostało poprzedzone spotkaniami z wizytatorami kuratoriów oświaty, których celem było przygotowanie do stosowania tej formy nadzoru pedagogicznego. W roku szkolnym 2009/2010 odbyły się 4 konferencje dla wizytatorów do spraw kontroli poświęcone omówieniu zagadnień związanych z organizowaniem i przeprowadzaniem kontroli planowych oraz doraźnych w szkołach i placówkach, a także opracowywaniu arkuszy do przeprowadzania kontroli planowych. W zebraniach tych każdorazowo uczestniczyło od 30 do 80 osób.

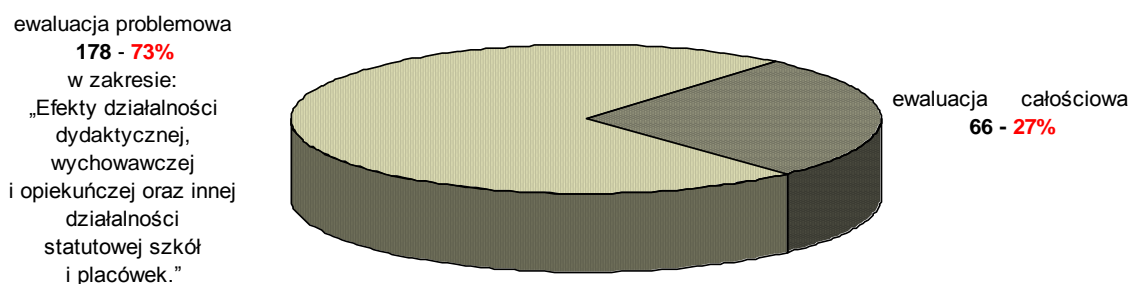
2.1.1.4 Wspomaganie

W roku szkolnym 2009/2010 zostały przeprowadzone 2 spotkania z wizytatorami ds. wspomagania pracy szkół i placówek, w których uczestniczyło 55 osób. Celem spotkań było omówienie roli wizytatora realizującego zadania z zakresu wspomagania oraz przygotowanie do pisania wojewódzkiego raportu z ewaluacji przeprowadzonych w szkołach i placówkach, który ma stanowić punkt wyjścia do opracowywania strategii wspomagania szkół i placówek w województwie.

2.1.2 Działania realizowane przez kuratorów oświaty w zakresie nadzoru pedagogicznego

2.1.2.1 Ewaluacja

W roku szkolnym 2009/2010 wizytatorzy kuratoriów oświaty przeprowadzili 244 ewaluacje zewnętrzne w szkołach i placówkach, w tym 66 ewaluacji całościowych i 178 ewaluacji problemowych w obszarze „efekty działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły lub placówki”.

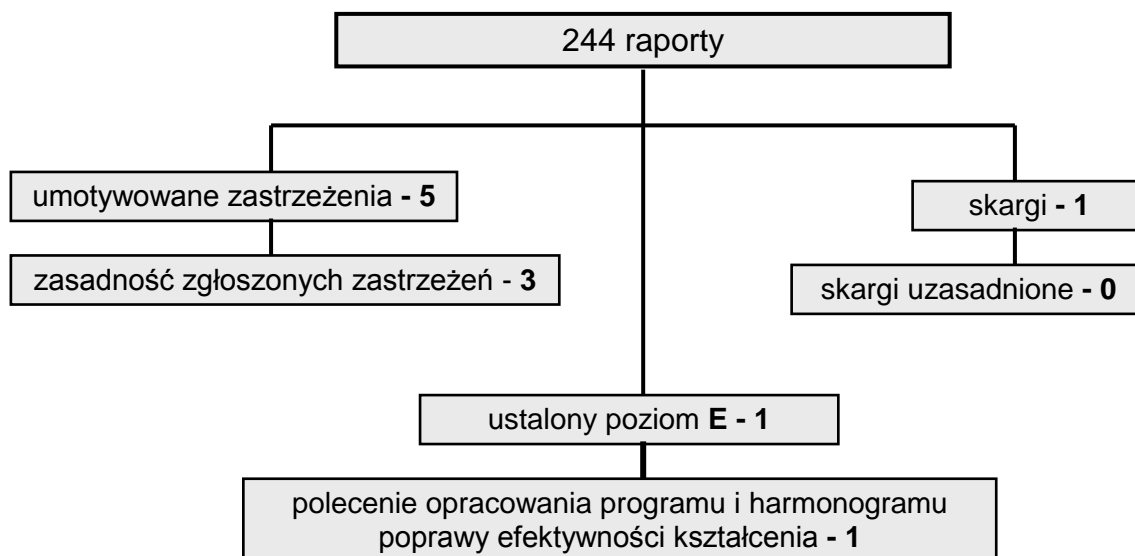

Wszystkie (244) ewaluacje zostały zakończone raportami zawierającymi:

- wyniki ewaluacji,
- określenie poziomu spełniania wymagań,
- wnioski z ewaluacji.

Raporty z ewaluacji kuratorzy oświaty przekazali:

- dyrektorom szkół lub placówek, w których przeprowadzono ewaluację,
- organom prowadzącym szkoły lub placówki.

— Ewaluacje całościowe były badaniami prowadzonymi w ramach szkolenia wizytatorów z zakresu ewaluacji zewnętrznej. W szkoleniach tych brali udział także dyrektorzy poddanych ewaluacji szkół i placówek.

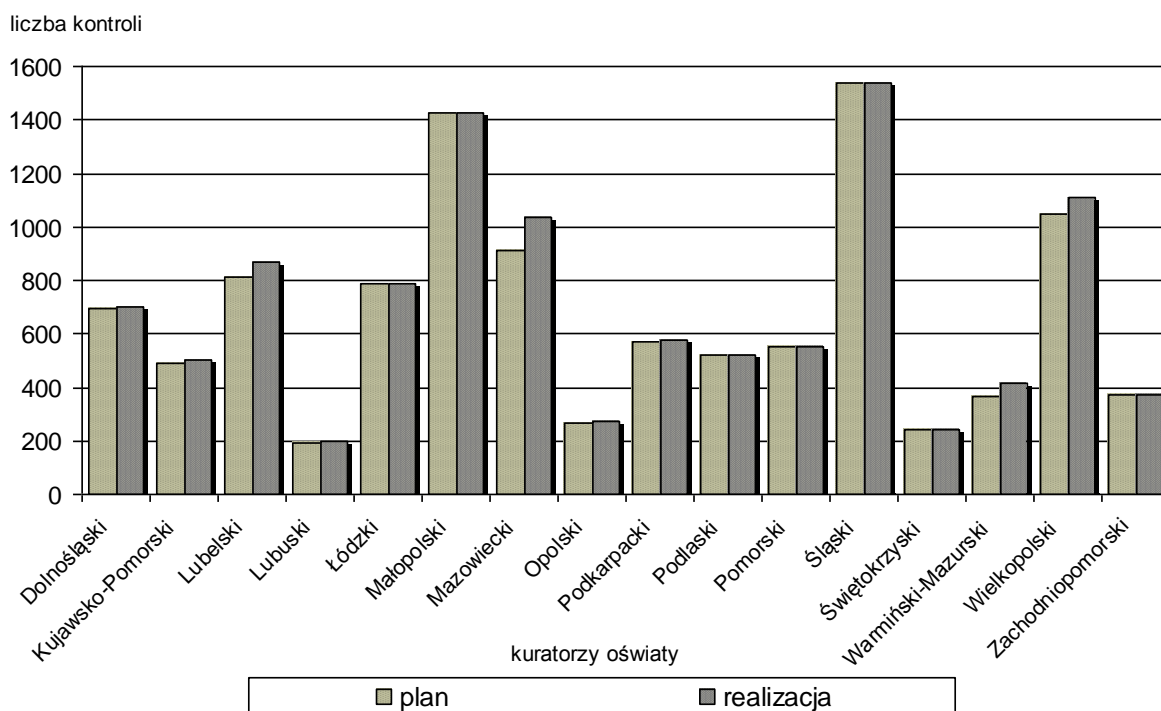
Po przeprowadzeniu wszystkich ewaluacji w jednej szkole ustalono poziom E w odniesieniu do wymagania w obszarze „efekty działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły lub placówki”, co skutkowało wydaniem dyrektorowi szkoły polecenia w trybie art. 34 ust. 2 ustawy o systemie oświaty.

— Szczegółowe wyniki ewaluacji są przygotowywane przez Uniwersytet Jagielloński – partnera w projekcie „Program wzmocnienia efektywności systemu nadzoru pedagogicznego i oceny jakości pracy szkoły, etap II” – i zostaną zawarte w ogólnopolskim raporcie z ewaluacji przeprowadzonych w roku szkolnym 2009/2010.

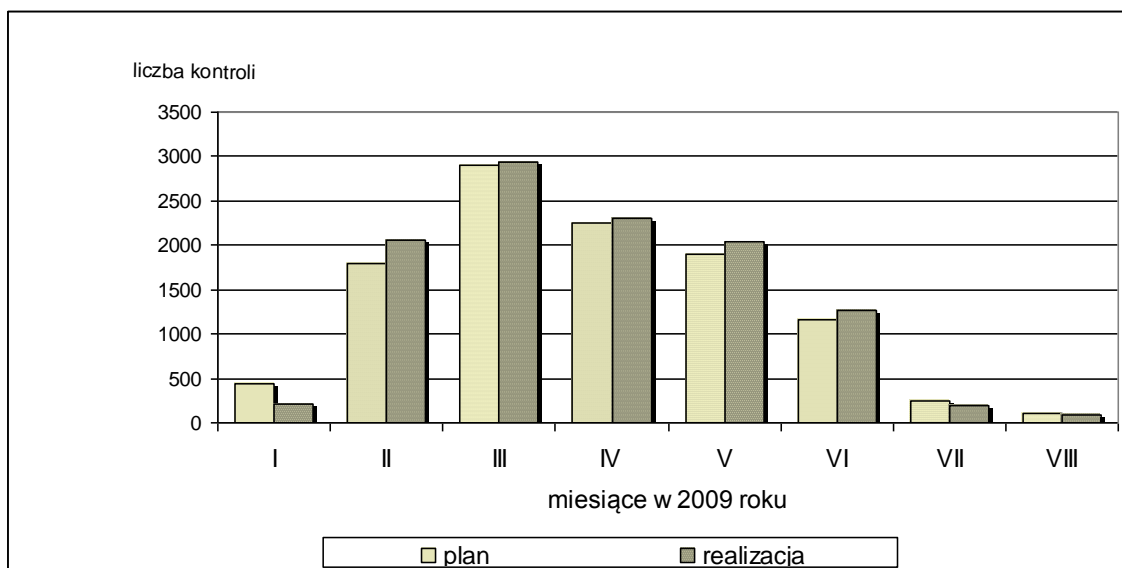
2.1.2.2 Kontrola

Kontrole wynikające z planu kontroli kuratorów oświaty

W roku szkolnym 2009/2010 kuratorzy oświaty przeprowadzili 11 114 kontrole w zakresie przestrzegania przez szkoły i placówki przepisów prawa, co stanowi 103% zaplanowanych kontroli. Ogółem przeprowadzono o 320 kontrole więcej niż zaplanowano: 11 kuratorów oświaty zrealizowało ponad 100% planu kontroli, tylko jeden kurator oświaty przeprowadził o 4 kontrole mniej niż zaplanował.

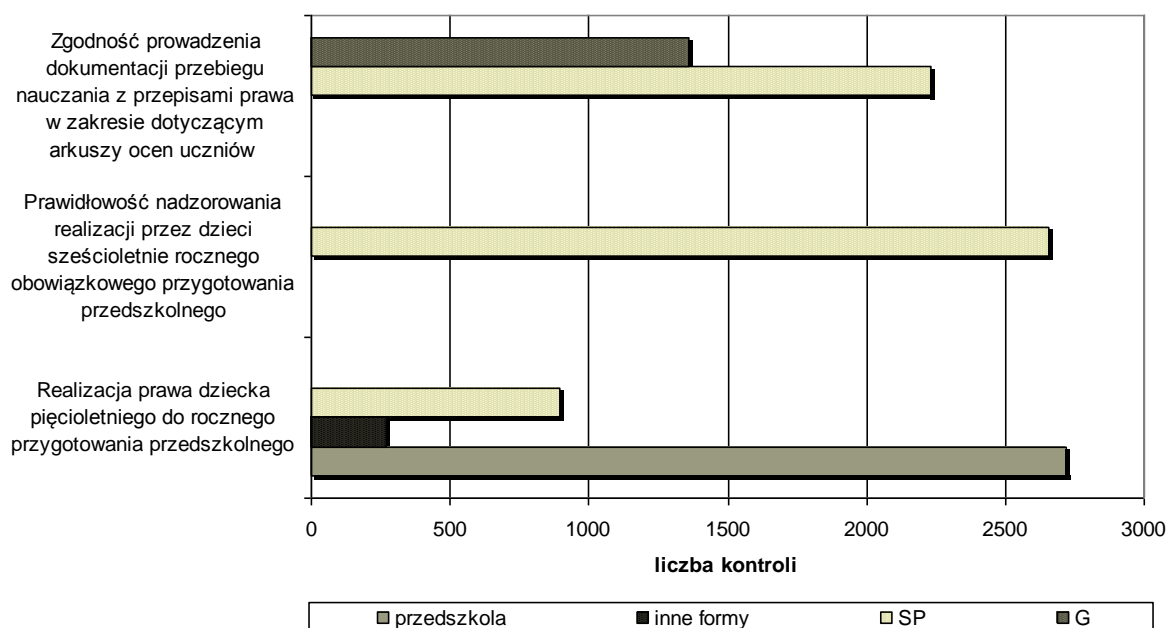
Czynności kontrolne rozpoczęto w szkołach i placówkach w styczniu 2010 r. Najwięcej kontroli przeprowadzono w marcu i kwietniu 2010 r. – ogółem 5 245, czyli 48% wszystkich zrealizowanych kontroli.

Kontrole planowe przeprowadzone zostały zgodnie z ustalonymi przez Ministra Edukacji Narodowej podstawowymi kierunkami realizacji polityki oświatowej państwa (patrz 2.1.1).

Najwięcej kontroli przeprowadzono w zakresie:

- realizacji prawa dziecka pięcioletniego do rocznego przygotowania przedszkolnego (3 885, czyli 35% wszystkich kontroli),
- zgodności prowadzenia dokumentacji przebiegu nauczania z przepisami prawa w zakresie dotyczącym arkuszy ocen uczniów (3 593, czyli 32% wszystkich kontroli),
- prawidłowości nadzorowania realizacji przez dzieci sześciolatnie obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego (2 654, czyli 24% wszystkich kontroli).

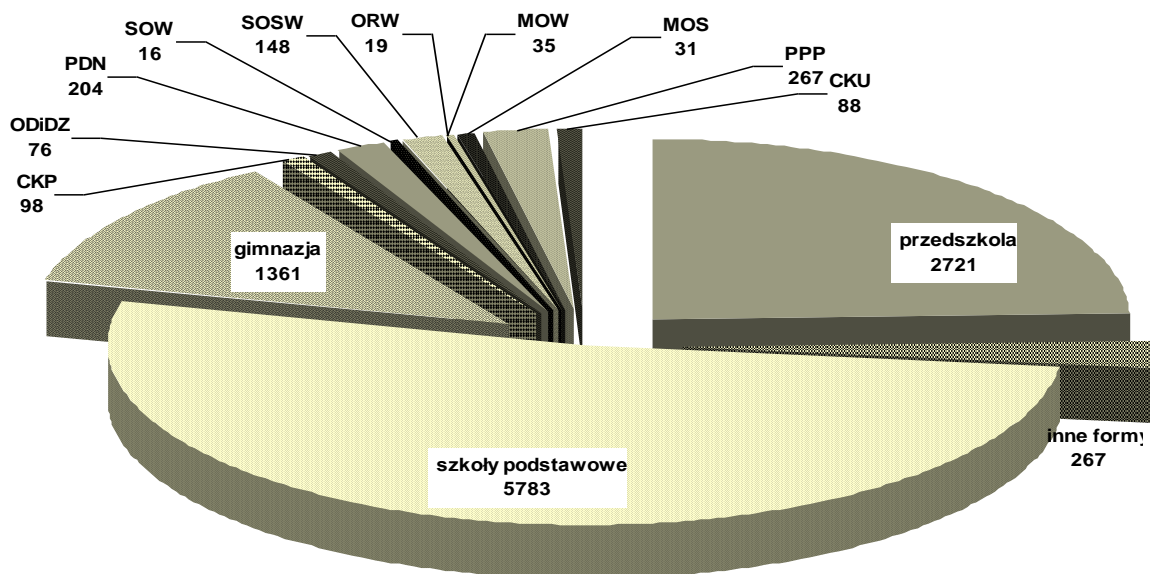
Kontrole przeprowadzono w:

- przedszkolach,
- innych formach wychowania przedszkolnego,
- szkołach podstawowych,
- gimnazjach,
- centrach kształcenia praktycznego,
- ośrodkach dokształcania i doskonalenia zawodowego,
- placówkach doskonalenia nauczycieli,
- specjalnych ośrodkach wychowawczych,
- specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych,
- ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych,
- młodzieżowych ośrodkach wychowawczych,
- młodzieżowych ośrodkach socjoterapii,
- poradniach psychologiczno-pedagogicznych,
- centrach kształcenia ustawicznego.

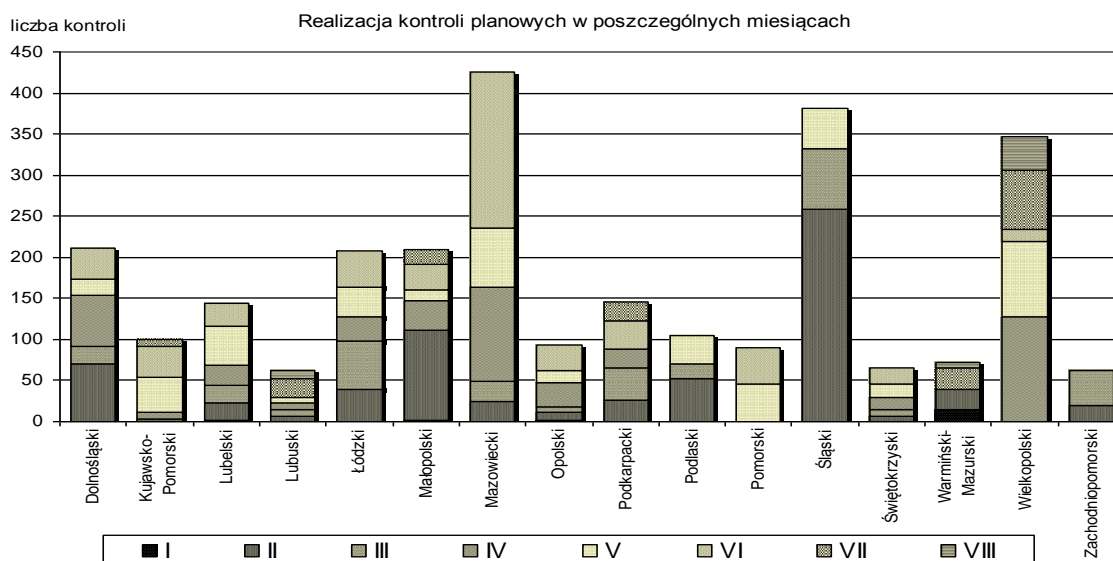
Najwięcej kontroli odbyło się w:

- szkołach podstawowych – 5 783,

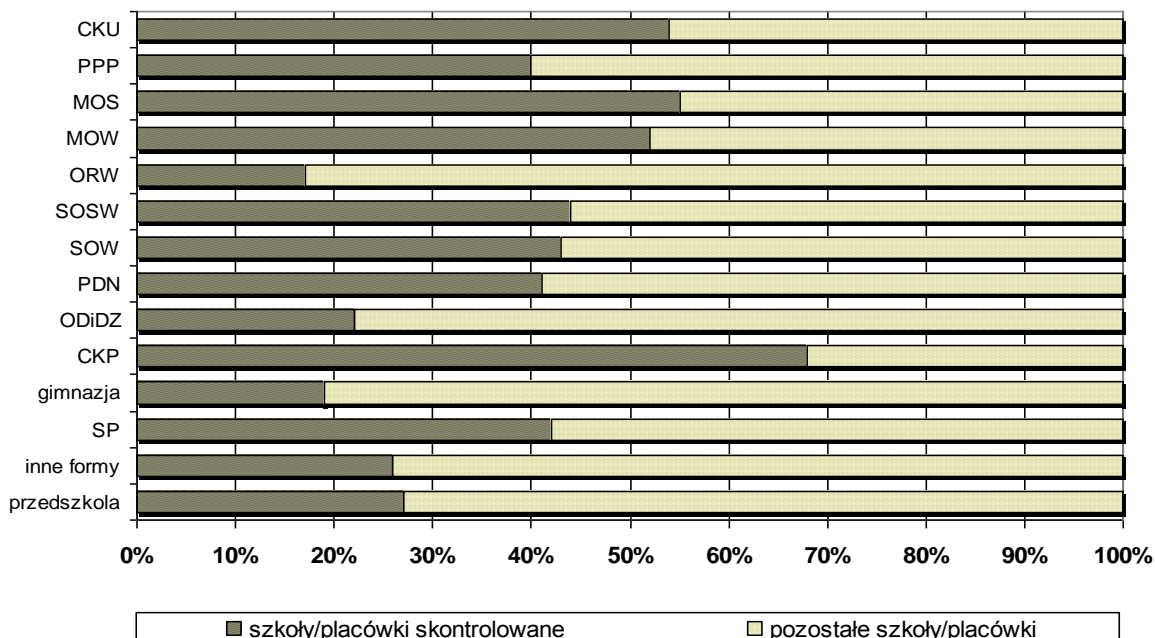
- przedszkolach – 2 721,
 - gimnazjach – 1 361,
- najmniej natomiast w:
- specjalnych ośrodkach wychowawczych – 16,
 - ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych – 19,
 - młodzieżowych ośrodkach socjoterapii – 31,
 - młodzieżowych ośrodkach wychowawczych – 35.

W przedszkolach przeprowadzono ogółem 2 721 kontroli, tj. o 207 kontroli więcej niż zaplanowano. Stanowi to 24% wszystkich kontroli przeprowadzonych przez kuratorów oświaty w roku szkolnym 2009/2010.

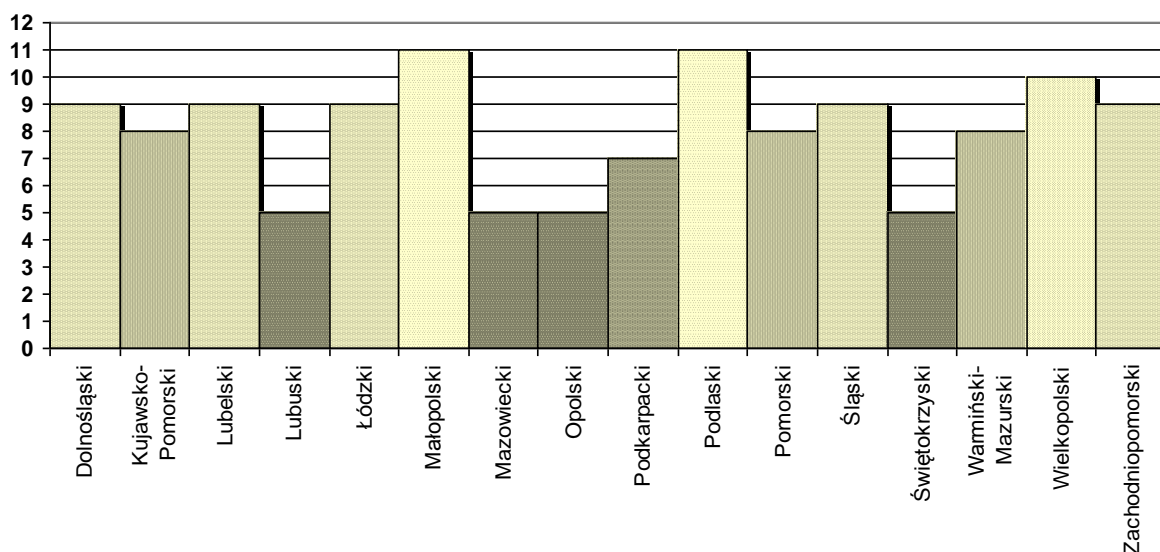

W roku szkolnym 2009/2010 kontrolami planowymi objęto od 17% (ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze) do 68% (centra kształcenia praktycznego) poszczególnych typów szkół i placówek nadzorowanych przez kuratorów oświaty.

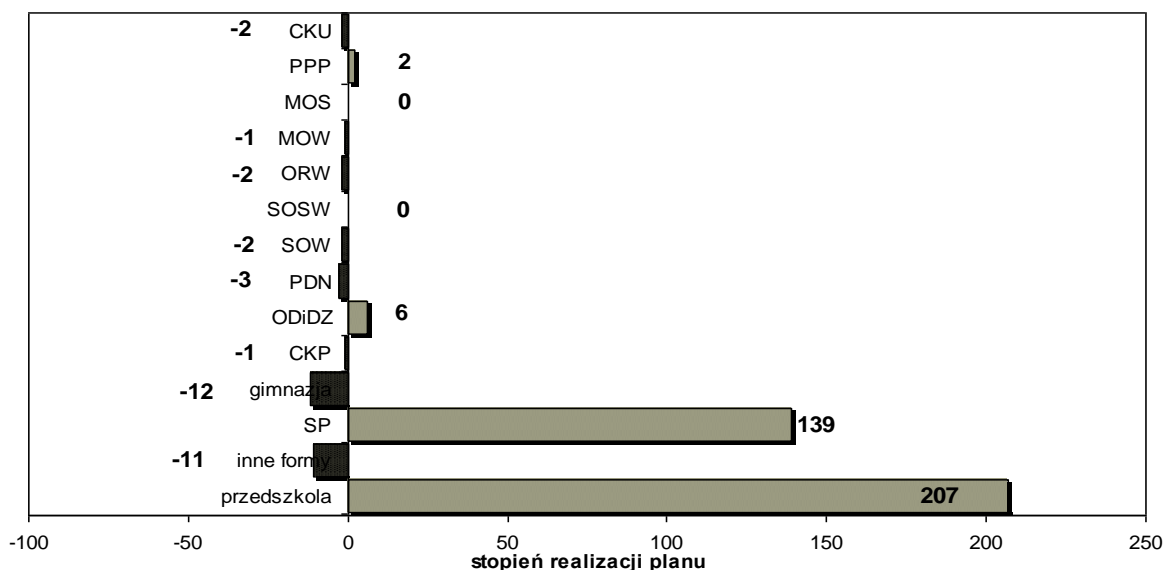

W roku szkolnym 2009/2010 obciążenie wizytatorów zatrudnionych w kuratoriach oświaty zadaniami z zakresu przeprowadzania kontroli planowych w szkołach i placówkach kształtowało się od 5 kontroli przypadających na jednego pracownika posiadającego kwalifikacje pedagogiczne w województwach: lubuskim, mazowieckim, opolskim i świętokrzyskim do 11 kontroli w województwach: małopolskim i podlaskim.

liczba kontroli przypadająca na 1 wizytatora

Pomimo wykonania przez organy sprawujące nadzór pedagogiczny ogólnej liczby kontroli zaplanowanych w roku szkolnym 2009/2010, w 8 typach placówek nie odbyły się łącznie 34 zaplanowane kontrole.

Kontrole prowadzone przez kuratorów oświaty w 2009/2010 r. w trybie działań planowych przeprowadzane były głównie przez jednego wizytatora (10 755 kontroli, tj. 97%), a w przypadku 359 kontroli (33%) - przez wyznaczony zespół dwuosobowy. Wszystkie kontrole planowe przeprowadzone były na podstawie imiennych upoważnień i zostały udokumentowane protokołami kontroli. W wyniku 2 794 kontroli (25%),

dyrektorom szkół/placówek wydano zalecenia wynikające ze stwierdzenia podczas czynności kontrolnych naruszenia przepisów prawa.

Określone przepisami procedury przeprowadzania w szkołach i placówkach czynności kontrolnych naruszone zostały w zakresie:

- zawiadomienia dyrektora szkoły lub placówki o zamiarze przeprowadzenia planowej kontroli w terminie 7 dni przed jej rozpoczęciem – 67 (0,6%) kontroli,
- przekroczenia czasu trwania kontroli (2 dni robocze) – 864 kontrole (8%),
- sporządzenia protokołów kontroli w terminie dłuższym niż 7 dni od dnia zakończenia kontroli – 13 przypadków (0,1%).

Po przeprowadzeniu wszystkich kontroli jeden dyrektor odmówił podpisania protokołu kontroli i złożył w terminie 7 dni od jego otrzymania wyjaśnienia dotyczące przyczyn tej odmowy. Kurator oświaty uznał wyjaśnienia dyrektora za bezzasadne.

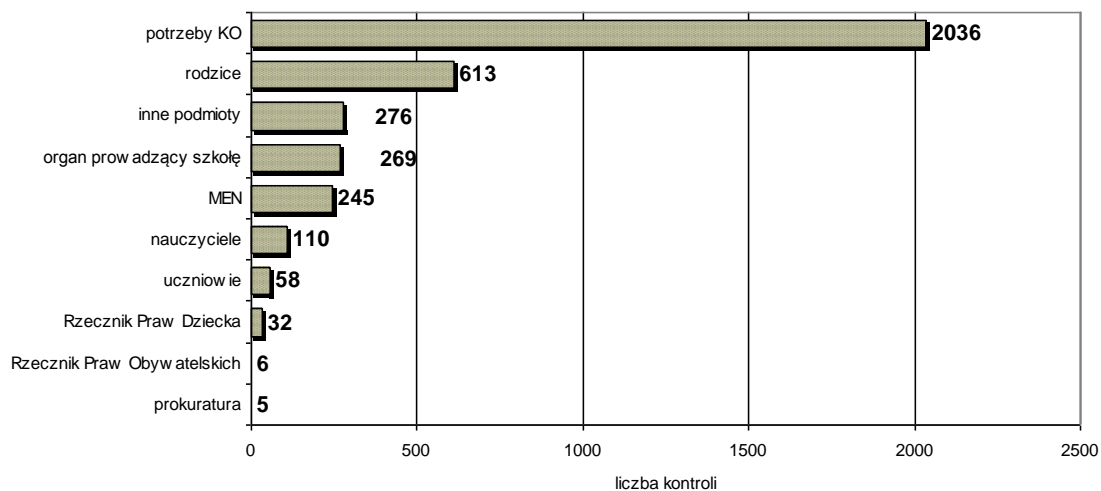
Pisemne, umotywowane zastrzeżenia w stosunku do ustaleń zawartych w protokołach, w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli, złożyło 4 dyrektorów szkół/placówek. W jednym przypadku kurator oświaty zarządził przeprowadzenie dodatkowych czynności kontrolnych. Zastrzeżenia 2 dyrektorów uznane zostały za zasadne i spowodowały dokonanie zmian w protokołach kontroli.

W roku szkolnym 2009/2010 do kuratorów oświaty nie wpłynęły skargi i interwencje w zakresie zgodności przeprowadzania kontroli planowych z przepisami rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego.

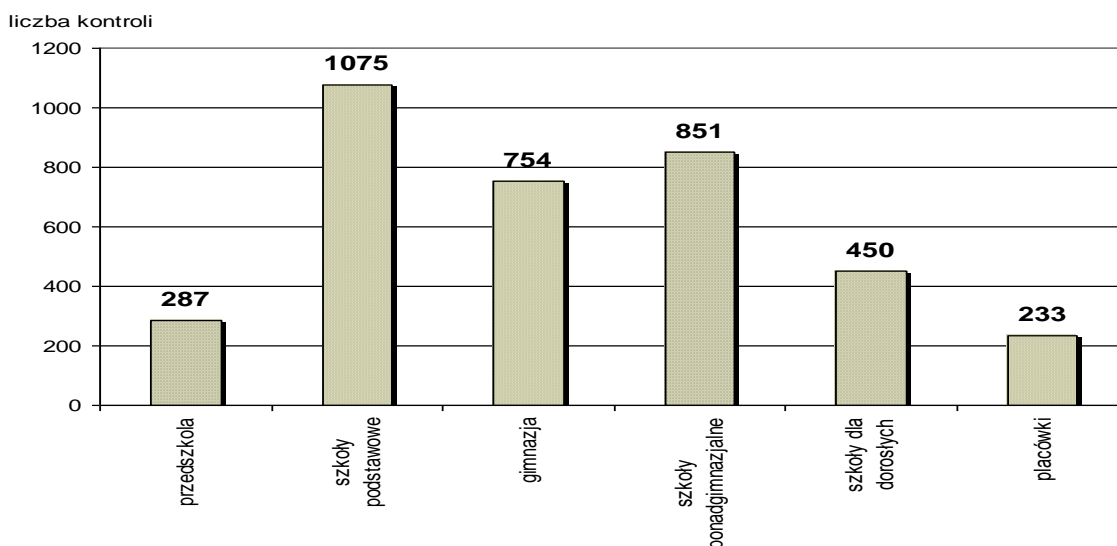
Kontrole doraźne

W roku szkolnym 2009/2010 kuratorzy oświaty realizowali również działania nieujęte w planie nadzoru pedagogicznego. Na wniosek różnych podmiotów – w związku z pozyskaną informacją lub na skutek stwierdzenia konieczności przeprowadzenia kontroli – przeprowadzili 3 650 kontroli doraźnych przestrzegania przez szkoły i placówki przepisów prawa, wykorzystując arkusze kontroli opracowane w kuratoriach oświaty podczas 1 595 czynności kontrolnych.

Podmioty zgłaszające potrzebę kontroli doraźnej

Najwięcej kontroli doraźnych przeprowadzono w szkołach podstawowych, najmniej – w placówkach i przedszkolach.

Przedmiotem kontroli doraźnych było:

- zapewnienie uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki – 677 kontroli,
- przestrzeganie zasad oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz prowadzenia egzaminów, a także przestrzeganie przepisów dotyczących obowiązku szkolnego i obowiązku nauki – 613 kontroli,
- przestrzeganie przez szkołę niepubliczną przepisów art. 7 ust. 3 ustawy o systemie oświaty – 469 kontroli,
- przestrzeganie statutu szkoły lub placówki – 393 kontrole,
- realizacja podstaw programowych i ramowych planów nauczania – 306 kontroli,

- zgodność zatrudniania nauczycieli z wymaganymi kwalifikacjami – 286 kontroli,
- przestrzeganie praw dziecka i praw ucznia – 235 kontroli.

Kontrole doraźne przeprowadzał najczęściej jeden wizytator (3 109 kontroli). Zespoły dwuosobowe zostały wyznaczone przez kuratorów oświaty do przeprowadzenia 520 kontroli doraźnych, a więcej niż dwuosobowe – do przeprowadzenia 21 kontroli doraźnych.

W przypadku 26 kontroli doraźnych (0,7%) wizytatorzy kuratoriów oświaty prowadzili czynności kontrolne w szkołach i placówkach bez imiennych upoważnień.

Określony przepisami rozporządzenia o nadzorze pedagogicznym czas trwania kontroli (nie dłużej niż dwa dni robocze) przestrzegany był przez wizytatorów podczas przeprowadzenia 99,5% kontroli doraźnych, w 19 przypadkach czas trwania kontroli został przekroczony.

Sporządzeniem protokołu w terminie 7 dni od dnia zakończenia kontroli zakończono 3 620 kontroli doraźnych. W przypadku 15 kontroli doraźnych protokół przygotowano w terminie dłuższym niż określony przepisami, a w 15 przypadkach protokołu nie sporządzono.

Dwóch dyrektorów szkół/placówek odmówiło podpisania protokołu kontroli, składając w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania wyjaśnienia dotyczące przyczyn tej odmowy. W jednym przypadku kurator oświaty uwzględnił wyjaśnienia złożone przez dyrektora i dokonał zmian w protokole kontroli.

Dyrektorzy 45 szkół/placówek skorzystali z możliwości zgłoszenia do organów sprawujących nadzór pedagogiczny, w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołów kontroli, umotywowanych zastrzeżeń do ustaleń zawartych w protokołach. W jednym przypadku kurator oświaty zarządził przeprowadzenie dodatkowych czynności kontrolnych. Kuratorzy oświaty uznali za zasadne zgłoszone zastrzeżenia w odniesieniu do 9 kontroli doraźnych i w 8 przypadkach dokonali zmian przez zamieszczenie odpowiednich adnotacji w protokołach kontroli.

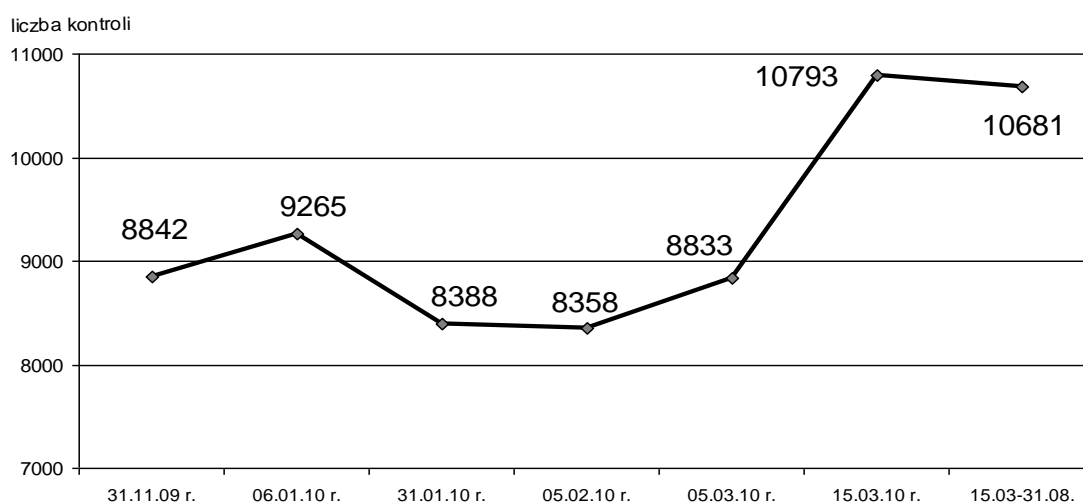
W wyniku przeprowadzonych kontroli doraźnych przestrzegania przez szkoły i placówki przepisów prawa kuratorzy oświaty wydali dyrektorom szkół/placówek 1 003 zalecenia.

W roku szkolnym 2009/2010 do kuratorów oświaty wpłynęły ogółem 4 skargi i interwencje dotyczące zgodności z przepisami prawa przeprowadzania kontroli doraźnych. Trzy spośród nich dotyczyły przestrzegania przez kontrolującego obowiązku rzetelnego i obiektywnego ustalania stanu faktycznego, zbierania niezbędnych dowodów stanowiących podstawę ustaleń kontroli, zapewnienia dyrektorowi czynnego udziału w kontroli dokumentowania czynności. Dwie skargi kuratorzy oświaty uznali za zasadne.

Spostrzeżenia i wnioski z wykonywania kontroli przez kuratorów oświaty

1. W roku szkolnym 2009/2010 kuratorzy oświaty kilkakrotnie zmieniali ustalone w poszczególnych województwach plany kontroli, co obrazuje zamieszczony poniżej wykres. Określenie liczby szkół i placówek, które należy objąć kontrolą w roku szkolnym 2010/2011, przy jednoczesnej rezygnacji z tworzenia miesięcznych planów kontroli pozwoli na wyeliminowanie tego zjawiska.

Zmiany w planie kontroli kuratorów oświaty

2. Liczba kontroli planowych zrealizowanych w roku szkolnym 2009/2010 w poszczególnych szkołach/placówkach wskazuje na możliwość przeprowadzenia w ciągu pięciu lat więcej niż jednej kontroli w niektórych szkołach i placówkach.
3. Do Ministerstwa Edukacji Narodowej nie wpłynęły od kuratorów oświaty informacje dotyczące trudności związanych z realizacją procedury przeprowadzania kontroli planowych.
4. Podczas prowadzenia czynności kontrolnych w kuratoriach oświaty należy zwrócić szczególną uwagę na stosowanie przez kuratorów oświaty procedury przeprowadzania kontroli zgodnie z przepisami rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego.
5. Należy poddać szczegółowej analizie obszary funkcjonowania szkół i placówek będące przedmiotem kontroli doraźnych pod kątem zadań kuratora oświaty wynikających ze sprawowania nadzoru pedagogicznego.

2.1.2.3 Wspomaganie

Wizytatorzy kuratoriów oświaty realizowali zadania związane ze wspomaganie pracy szkół i placówek poprzez podejmowanie działań

wynikających z rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego, a polegających m.in. na:

- 1) upowszechnianiu przykładów dobrej praktyki,
- 2) promowaniu wykorzystania ewaluacji w procesie doskonalenia działalności statutowej szkoły lub placówki,
- 3) organizowaniu konferencji i porad dla dyrektorów szkół i placówek.

Do najczęściej wykorzystywanych przez kuratorów oświaty sposobów upowszechniania przykładów dobrej praktyki należą m.in.:

- publikowanie przykładów dobrych praktyk wartych naśladowania z wykorzystaniem różnych nośników, np. Internet, wydawnictwa, media lokalne,
- organizowanie spotkań, konferencji, porad itp. dla dyrektorów szkół i placówek, organów prowadzących szkoły i placówki oraz nauczycieli mających na celu wymianę doświadczeń,
- obejmowanie patronatem inicjatyw służących propagowaniu poszukiwania trafnych i ciekawych rozwiązań w pracy edukacyjnej.

W celu promowania wykorzystania ewaluacji w procesie doskonalenia działalności statutowej szkoły lub placówki kuratorzy oświaty:

- upowszechniali informacje o szkoleniach z zakresu ewaluacji wewnętrznej prowadzonych w ramach projektu „Program wzmocnienia efektywności systemu nadzoru pedagogicznego i oceny jakości pracy szkoły” oraz prowadzili wśród dyrektorów szkół i placówek nabór na te szkolenia,
- upowszechniali informacje o ewaluacji i jej roli w rozwoju szkoły lub placówki za pośrednictwem Internetu, publikacji prasowych, konferencji lub wystąpień w mediach lokalnych;
- uczestniczyli w organizacji w ramach projektu „Program wzmocnienia efektywności systemu nadzoru pedagogicznego i oceny jakości pracy szkoły” konferencji regionalnych dla dyrektorów szkół i placówek oraz nauczycieli, których celem było promowanie ewaluacji jako narzędzia umożliwiającego planowanie i realizowanie procesów ukierunkowanych na doskonalenie pracy szkoły lub placówki.

W roku szkolnym 2009/2010 w kuratoriach oświaty zorganizowano i przeprowadzono 582 narady i konferencje dla dyrektorów szkół i placówek poświęcone upowszechnianiu przykładów dobrych praktyk, jak również promowaniu wykorzystania ewaluacji w procesie doskonalenia pracy szkół i placówek. Ich tematyka była bardzo różnorodna i wynikała głównie z woli upowszechniania informacji o zmianach w prawie oświatowym. Zagadnienia dotyczące nowego rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego, obniżenia wieku obowiązku szkolnego, planowania zmian w zakresie kształcenia zawodowego oraz kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi były najczęściej poruszane podczas porad i konferencji.

Podsumowując można stwierdzić, że kuratorzy oświaty prowadzili w roku szkolnym 2009/2010 działania mające na celu wspomaganie szkół, placówek oraz ich dyrektorów i nauczycieli w bardzo wielu zakresach związanych z działalnością dydaktyczno-wychowawczą i opiekuńczą oraz inną działalnością statutową szkół i placówek. Działania te miały szeroki zakres tematyczny, były skierowane do wielu odbiorców. Taki sposób wspomagania szkół i placówek pozostawia niewypełnioną sferę oczekiwań dyrektorów i nauczycieli w zakresie pomocy w doskonaleniu jakości pracy szkoły lub placówki, w której pracują.

2.1.3 Wnioski z nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez kuratorów oświaty

Kuratorzy oświaty, zgodnie z § 19 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego, opracowali i przedstawili ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania, w terminie do 31 października 2010 r., wnioski wynikające ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego, w tym wnioski z zakresu ewaluacji, kontroli i wspomagania.

2.1.3.1 Wnioski z ewaluacji

Wyniki ewaluacji dokonanych w roku szkolnym 2009/2010 nie mogą stanowić podstawy do obiektywnej oceny oświaty w Polsce. Wszystkie raporty dotyczą szkół i placówek, które dobrowolnie zgłosiły się do udziału w projekcie. Można zatem przypuszczać, że są to szkoły i placówki bardzo dobre lub najlepsze. Jest wielce prawdopodobne, że zauważalne braki/deficyty będą wykazywane w przypadku badań grupy reprezentatywnej.

W badanych szkołach monitoruje się jakość kształcenia, analizując wyniki egzaminów. Analiza ewaluacji pokazuje dużą rolę i wszechstronne wykorzystanie danych pochodzących z okręgowych komisji egzaminacyjnych. Blisko 77% szkół podstawowych i ponad 72% gimnazjów osiągnęło stopień spełniania wymagań na najwyższych poziomach, tj. A i B. Dane dotyczące egzaminów zewnętrznych mają przełożenie na pracę całej szkoły, są wszechstronnie wykorzystywane m.in. w pracy z poszczególnymi uczniami, podczas oceny postępów całych klas lub modyfikacji pracy pojedynczych nauczycieli. W przypadku większości szkół wpływa to na wzrost efektów kształcenia widoczny nie tylko w zestandaryzowanych pomiarach opartych na wynikach egzaminów zewnętrznych, ale także w opiniach rodziców czy nauczycieli.

Większość ewaluowanych szkół nie tylko umożliwia uczniom nabywanie wiedzy i umiejętności określonych w odpowiednich podstawach

programowych, ale także dostrzega możliwość poprawy tych wyników. W ponad 80% badanych szkół – dzięki analizie danych dotyczących oceniania wewnątrzszkolnego – nauczyciele przyczyniają się do poprawy efektów kształcenia.

Szkoły spełniają wymaganie „uczniowie są aktywni”, jakkolwiek badanie wskazało ponad 40% grupę uczniów z gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych charakteryzującą się niskim zaangażowaniem na lekcjach. Poziom zaangażowania uczniów jest zdecydowanie wyżej oceniany przez nauczycieli i rodziców niż samych uczniów.

W obszarze wyznaczonym przez wymaganie „uczniowie respektują normy społeczne” należy odnotować, że w badanych szkołach uczniowie czują się bezpiecznie, jednakże w zależności od sprofilowania pytania i wieku respondentów można wyróżnić grupę, która wykazuje poczucie zagrożenia. Uczniowie w swych wypowiedziach używają języka zakazów, co wskazuje na odtwarzanie ukrytego programu socjalizacji szkolnej (zakazy). Normy, których przestrzegania oczekuje się od uczniów, nie zawsze są stosowane przez nauczycieli (zdaniem badanych uczniów niemal 3 na 10 nauczycieli przyjętych norm nie przestrzega). Szkoły za sukces poczytują brak zachowań dewiacyjnych i działania profilaktyczne (niewiele jest przykładów aktywnego, podmiotowego zaangażowania uczniów).

Wymaganie „procesy edukacyjne mają charakter zorganizowany” charakteryzuje się najniższym stopniem spełnienia. Uczniowie nie mają wpływu na organizację procesu nauczania, jakkolwiek większość nauczycieli (83%) jest zdania, że bierze pod uwagę opinie uczniów w tym obszarze. Z odpowiedzi 61,32% uczniów wynika, że nauczyciele uwzględniają zdanie swoich podopiecznych. W szkołach brakuje dialogu opartego na równości w wyrażaniu swoich poglądów, tym samym podmiotowego traktowania uczniów.

Większość badanych nauczycieli deklaruje stosowanie aktywizujących metod nauczania. Jednakże w dniu przeprowadzania badań w szkole podstawowej co czwarty badany uczeń nie czuł się zaintrygowany lekcjami, a w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych był to już co trzeci uczeń. Ze szczegółowych analiz wynika, że nauczyciele nie pracują na co dzień metodami aktywnymi i rzadko korzystają na lekcjach z nowoczesnych technik komunikacyjnych (ponad połowa badanych nauczycieli deklaruje, że wykorzystuje je raz w miesiącu lub rzadziej). Jednocześnie niemal wszyscy badani nauczyciele (ponad 97%) uważają, że szkoły, w których nauczają, są wyposażone w potrzebne im pomoce dydaktyczne.

Ponad 70% badanych uczniów szkół podstawowych deklaruje, że lubi się uczyć. Pozostali uczniowie (czyli blisko 1/3) są przeciwnego zdania. W gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych odsetek uczniów, którzy nie lubią się uczyć jest jeszcze wyższy (ponad 52%). Uczniowie czują się zmęczeni z powodu liczby zajęć w szkole jednego dnia. Problem ten dotyczy zarówno uczniów ostatnich klas szkół podstawowych, jak i (w jeszcze większym stopniu) uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych: ponad 2/3 badanych uczniów czuje się zmęczona codziennie lub kilka razy w tygodniu.

Badane szkoły spełniają wymaganie „prowadzone są działania służące wyrównywaniu szans edukacyjnych”. Rodzice wyrażają większe od swych dzieci zadowolenie ze szkoły. Szczególnie w miastach rodzicom udzielane jest silne wsparcie, a na wsi i w małych miastach dodatkowe wysiłki ukierunkowane są na poprawę sytuacji materialnej rodzin. W gimnazjach fundamentalne znaczenie ma organizacja wsparcia materialnego dla uczniów oraz diagnoza, profilaktyka i terapia. W szkołach ponadgimnazjalnych kładzie się nacisk na budzenie aspiracji edukacyjnych oraz pomoc w znalezieniu się na rynku pracy.

Wszystkie badane szkoły i placówki spełniają wymaganie „wykorzystywane są zasoby środowiska na rzecz wzajemnego rozwoju” na poziomie bardzo wysokim i wysokim (dominuje poziom A). Z perspektywy badanych szkół główni partnerzy to: rodzice, inne szkoły i placówki edukacyjne, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, biblioteki, jednostki samorządu terytorialnego. Wszyscy badani partnerzy szkół, niemal wszyscy badani nauczyciele (96% spośród 1 449 badanych) są zadowoleni ze wzajemnej współpracy. Wśród diagnozowanych przez szkoły (dyrektorów, nauczycieli, rodziców) potrzeb lokalnego środowiska, które szkoła może zaspokajać, dominują imprezy okolicznościowe i kulturalne, działania charytatywne oraz udostępnianie bazy szkoły. Znacząco rzadziej diagnozowane są inne obszary (jak edukacja, ekologia czy prace porządkowe) i działania z nimi związane. Dzięki współpracy z licznymi organizacjami szkoły podejmują działania, które stawiają sobie za cel rozwój uczniów.

Spośród wielu form współpracy pomiędzy szkołami a innymi organizacjami dominują korzystanie z oferty instytucji i udzielanie finansowego wsparcia. W mniej niż 20% badanych szkół wskazano na rzeczywistą współpracę polegającą na wspólnym planowaniu, organizowaniu i realizowaniu działań. Najważniejszymi korzyściami, które odnoszą uczniowie z tej współpracy, są m.in. wiedza i umiejętności zdobyte przez uczniów, możliwość rozwijania zainteresowań oraz

kształtowanie postaw prospołecznych (korzyści te wskazane zostały w mniej niż połowie ewaluowanych szkół).

Wymaganie „promowana jest wartość edukacji” podkreśla, że jednym z istotnych wyzwań stojących przed Polską jest tworzenie nowoczesnego społeczeństwa, które często określa się mianem społeczeństwa wiedzy. Wśród jego cech wymienić można: uczenie się przez całe życie, rozwój potencjału społecznego i intelektualnego, nową rolę nauki.

Wszystkie badane szkoły deklarują prowadzenie działań informacyjnych o szkole z wykorzystaniem różnych mediów i form przekazu (strona internetowa, reklama drukowana: informatory, ulotki, foldery i reklama prasowa). Szkoły głównie informują o sukcesach uczniów, w małym natomiast stopniu o sukcesach i osiągnięciach nauczycieli.

Nauczyciele deklarują przekazywanie rodzicom informacji na temat celów funkcjonowania szkoły i ich skuteczności w obszarze dydaktycznym i wychowawczym – rodzice nie potwierdzają, że informacje te są im przekazywane. Szkoły, zdaniem dyrektorów, prowadzą różne działania edukacyjne skierowane do społeczności lokalnej. Wskazania rodziców dotyczące wiedzy w tym zakresie (33% odpowiedzi i mniej) świadczą mogą o małej skuteczności informacyjnej i niewielkim poziomie uczestnictwa rodziców w oferowanych przez szkoły działaniach edukacyjnych.

Działania związane z promowaniem wartości edukacji w środowisku lokalnym ograniczają się głównie do promocji oferty szkoły i sukcesów uczniów. Konieczne są zatem przemyślenia i ustalenia rad pedagogicznych szkół dotyczące wartości uczenia się (w kontekście działań skierowanych do społeczności lokalnej).

W przypadku wymagania „rodzice są partnerami” 2/3 szkół spełnia wymagania na poziomie B. Nie uzyskano wypowiedzi 38% rodziców z badanego rocznika (co oznacza, że na 10 rodzin 4 nie chciały rozmawiać o szkole). Wpływ rodziców na decyzje dotyczące życia szkoły widzi 95% nauczycieli. Z tą opinią zgadza się jedynie 27,5% badanych rodziców. Niepokoić może mały odsetek wskazań na wpływ na organizację pracy szkoły i tylko jedno wskazanie na opiniowanie jakości pracy szkoły. Dominuje fasadowa aktywność szkoły (uroczystości i wycieczki). Rodzice nie do końca czują się partnerami szkoły (między ich głosem a głosem nauczycieli zauważa się wyraźny dysonans).

2.1.3.2 Wnioski z kontroli

Wyniki kontroli wynikających z planu kontroli kuratora oświaty

W wyniku przeprowadzonych przez kuratorów oświaty kontroli planowych, zgromadzone zostały informacje dotyczące funkcjonowania szkół i placówek w zakresie ustalonych przez Ministra Edukacji Narodowej na rok szkolny 2009/2010 podstawowych kierunków realizacji polityki oświatowej państwa.

I Realizacja prawa dziecka pięcioletniego do rocznego przygotowania przedszkolnego

Kontrole przeprowadzono w 2 721 przedszkolach, 267 innych formach wychowania przedszkolnego i 897 szkołach podstawowych.

W 3 885 kontrolowanych jednostkach prowadzony jest rejestr wniosków rodziców (prawnych opiekunów) o przyjęcie dziecka do jednostki.

W 164 kontrolowanych jednostkach stwierdzono naruszenie postanowień statutu podczas przyjmowania dzieci pięcioletnich w celu realizacji prawa do rocznego przygotowania przedszkolnego.

W wyniku kontroli dyrektorzy 308 jednostek publicznych i 28 jednostek niepublicznych otrzymali zalecenia, które dotyczyły głównie konieczności uzupełnienia postanowień statutów o zasady rekrutacji dzieci do przedszkola i szkoły.

Nie stwierdzono konieczności wydawania dyrektorom placówek i organom prowadzącym decyzji na podstawie art. 34 ust. 1 ustawy o systemie oświaty ani osobom prowadzącym placówki niepubliczne poleceń, o których mowa w art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy.

II Prawidłowość nadzorowania realizacji przez dzieci sześciolatnie rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego

Kontrole przeprowadzono w 2 654 szkołach podstawowych.

W wyniku kontroli w 407 szkołach wydano zalecenia dotyczące realizacji przez dzieci sześciolatnie rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego.

W 348 kontrolowanych szkołach stwierdzono nieprawidłowości dotyczące prowadzenia ewidencji dzieci sześciolatnich zamieszkałych w obwodzie szkoły oraz wpisów o spełnianiu obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego. Zalecenia dotyczyły głównie prowadzenia księgi ewidencji uczniów.

W 69 przypadkach wydano także zalecenia, których przyczyną były niedostateczne działania lub ich brak w zakresie kontrolowania spełniania rocznego obowiązku przygotowania przedszkolnego.

Nie stwierdzono konieczności wydawania dyrektorom placówek i organom prowadzącym decyzji na podstawie art. 34 ust. 1 ustawy o systemie oświaty.

III Zgodność prowadzenia dokumentacji przebiegu nauczania z przepisami prawa w zakresie dotyczącym arkuszy ocen uczniów

Kontrole przeprowadzono w 2 232 szkołach podstawowych i 1 361 gimnazjach.

W jej wyniku stwierdzono, że arkusze ocen uczniów w kontrolowanych szkołach często nie są prowadzone zgodnie z przepisami prawa.

Kontrole wykazały nieprawidłowości w prowadzeniu arkuszy ocen uczniów w 1 681 szkołach. Nieprawidłowości najczęściej dotyczyły wpisów w arkuszach ocen uczniów i sposobu dokonywania sprostowania oczywistych pomyłek. Dyrektorom 1 644 szkół wydano zalecenia, które dotyczyły także sposobu wpisywania ocen uczniów i prowadzenia księgi arkuszy ocen uczniów.

Nie stwierdzono konieczności wydawania dyrektorom placówek i organom prowadzącym decyzji na podstawie art. 34 ust. 1 ustawy o systemie oświaty.

IV Zgodność realizacji praktycznej nauki zawodu z przepisami prawa

Kontrole przeprowadzono w 98 centrach kształcenia praktycznego.

W 63 placówkach statuty centrów kształcenia praktycznego zawierają wymagane postanowienia dotyczące praktycznej nauki zawodu.

W wyniku kontroli wydano zalecenia w 35 placówkach. Dotyczą one w większości nieprawidłowości zapisów zawartych w statutach i niezgodności zatrudnienia nauczycieli z wymaganymi kwalifikacjami. Wskazano także na nieprawidłowości w zakresie zawierania umów do odbywania przez uczniów praktycznej nauki zawodu pomiędzy szkołą lub pracodawcą a centrum kształcenia praktycznego.

Nie stwierdzono konieczności wydawania dyrektorom placówek i organom prowadzącym decyzji na podstawie art. 34 ust. 1 ustawy o systemie oświaty.

V Organizacja i prowadzenie dokształcania teoretycznego pracowników młodocianych

Kontrole przeprowadzono w 76 ośrodkach dokształcania i doskonalenia zawodowego.

W 6 ośrodkach stwierdzono nieprawidłowości w planie dokształcania młodocianych pracowników na rok szkolny 2009/2010. W 63 ośrodkach młodociani pracownicy dokształcają się zgodnie z zakresami

dokształcania teoretycznego określonymi w skierowaniach, na podstawie których zostali przyjęci. W 6 ośrodkach stwierdzono nieprawidłowości dotyczące zaświadczeń wydawanych młodocianym pracownikom po zakończeniu turnusu lub konsultacji indywidualnych.

Nie stwierdzono konieczności wydawania dyrektorom placówek i organom prowadzącym decyzji na podstawie art. 34 ust. 1 ustawy o systemie oświaty.

VI Organizacja kursów kwalifikacyjnych

Kontrole przeprowadzono w 129 placówkach doskonalenia nauczycieli.

W większości kontrolowanych placówek realizacja kursów kwalifikacyjnych odbywała się zgodnie z programami oraz szczegółowymi planami zawartymi we wnioskach o wyrażenie zgody na ich prowadzenie, w terminach wskazanych we wnioskach. W większości przypadków stwierdzono, iż wykaz osób realizujących zajęcia ujęte w szczegółowym planie kursu kwalifikacyjnego jest zgodny z wykazem osób złożonym we wniosku o wyrażenie zgody na prowadzenie kursu. W wykazach osób realizujących zajęcia zamieszczano informacje o posiadanych przez nie kwalifikacjach i doświadczeniu zawodowym. Placówki prowadziły ocenę wewnętrzną procesu realizacji kursów kwalifikacyjnych oraz sporządziły sprawozdania z ich realizacji. W wyniku kontroli w 38 placówkach doskonalenia nauczycieli wydano zalecenia. Zalecenia dotyczyły głównie zatrudniania, kwalifikacji i doświadczenia zawodowego osób realizujących zajęcia, a także sprawozdania z realizacji kursu kwalifikacyjnego. Ponadto wydano:

- 1) jedną decyzję na podstawie art. 34 ust. 1 ustawy o systemie oświaty, w związku z naruszeniem przepisów ustawy w zakresie objętym kontrolą, dyrektorowi publicznej placówki doskonalenia nauczycieli;
- 2) jedno polecenie, o którym mowa w art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie oświaty, organowi prowadzącemu niepubliczną placówkę doskonalenia nauczycieli.

VII Realizacja zadań przez doradców metodycznych

Kontrole przeprowadzono w 75 placówkach doskonalenia nauczycieli.

W przypadku 5 placówek wydano zalecenia w protokole kontroli. Zalecenia dotyczyły realizacji zadań nauczycieli-doradców metodycznych w zakresie wspomagania nauczycieli oraz rad pedagogicznych w zakresie planowania i organizowania procesu dydaktyczno-wychowawczego, badania efektów procesu dydaktyczno-wychowawczego, jak również w zakresie podejmowania działań innowacyjnych.

Nie stwierdzono konieczności wydawania dyrektorom placówek i organom prowadzącym decyzji na podstawie art. 34 ust. 1 ustawy o systemie oświaty.

VIII Realizacja zadań zespołów wychowawczych do spraw okresowej oceny sytuacji wychowanków

Kontrole przeprowadzono w 16 specjalnych ośrodkach wychowawczych. W 1 placówce stwierdzono niewywiązywanie się z zadań przez zespół wychowawczy do spraw okresowej oceny sytuacji wychowanków. W przypadku 2 specjalnych ośrodków wychowawczych wydano – wyniku kontroli – zalecenia, które dotyczyły realizacji zadań przez zespoły wychowawcze do spraw okresowej oceny sytuacji wychowanków oraz organizacji zespołu wychowawczego do spraw okresowej oceny sytuacji wychowanków.

— Nie stwierdzono konieczności wydawania dyrektorom placówek i organom prowadzącym decyzji na podstawie art. 34 ust. 1 ustawy o systemie oświaty.

IX Organizacja zajęć rewalidacyjnych w zakresie liczby godzin i rodzaju oraz zgodności z zaleceniami zawartymi w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego

— Kontrole przeprowadzono w 148 specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych.

W 50 placówkach stwierdzono, że liczba godzin realizowanych w etapie edukacyjnym jest niezgodna z liczbą godzin określoną w ramowym planie nauczania. W większości przypadków niezgodności te dotyczyły szkoły ponadgimnazjalnej specjalnej.

Nie stwierdzono konieczności wydawania dyrektorom placówek i organom prowadzącym decyzji na podstawie art. 34 ust. 1 ustawy o systemie oświaty ani osobom prowadzącym placówki poleceń, o których mowa w art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy.

X Prawidłowość organizacji i realizacji zajęć rewalidacyjno-wychowawczych w ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych

Kontrole przeprowadzono w 19 ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych.

We wszystkich placówkach szczegółowa organizacja nauczania, wychowania i opieki, zawarta w arkuszu organizacji, została zatwierdzona przez organ prowadzący placówkę. W 4 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości dotyczące realizacji zespołowych zajęć rewalidacyjno-wychowawczych i wydano dyrektorom stosowne zalecenia.

Nie stwierdzono konieczności wydawania dyrektorom placówek i organom prowadzącym decyzji na podstawie art. 34 ust. 1 ustawy o systemie oświaty.

XI Zgodność przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu wychowanków w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii z przepisami prawa

Kontrole przeprowadzono w 35 młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i 31 młodzieżowych ośrodkach socjoterapii.

We wszystkich placówkach szczegółowa organizacja nauczania, wychowania i opieki, zawarta w arkuszu organizacji, została zatwierdzona przez organ prowadzący placówkę. W 5 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości dotyczące przyjmowania nieletnich do ośrodka, w 4 – przenoszenia nieletnich do innego ośrodka, w 2 – zwalniania z ośrodka, w 4 – urlopowań nieletnich i w 2 – powiadamiania Policji o ucieczce nieletniego. Stosowne zalecenia wydano 12 dyrektorom placówek.

Nie stwierdzono konieczności wydawania dyrektorom placówek i organom prowadzącym decyzji na podstawie art. 34 ust. 1 ustawy o systemie oświaty.

XII Wydawanie przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne opinii w sprawie dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb ucznia i przystąpienia ucznia lub absolwenta ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się odpowiednio do sprawdzianu lub egzaminu

Kontrole przeprowadzono w 267 poradniach psychologiczno-pedagogicznych.

Stwierdzono nieprawidłowości w wydanych opiniach w zakresie:

- dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono specyficzne trudności w uczeniu się uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom – 26% kontrolowanych placówek,
- dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom – 23% kontrolowanych placówek,
- przystąpienia ucznia lub absolwenta ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się odpowiednio do sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego lub egzaminu maturalnego, w warunkach i formie dostosowanych do

indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia lub absolwenta – 22% kontrolowanych placówek.

W wyniku przeprowadzonych kontroli, 95 dyrektorom poradni psychologiczno-pedagogicznych wydano zalecenia wynikające z nieprzestrzegania przez placówki przepisów prawa.

Nie stwierdzono konieczności wydawania dyrektorom placówek i organom prowadzącym decyzji na podstawie art. 34 ust. 1 ustawy o systemie oświaty.

XIII Realizacja pozaszkolnych form kształcenia w publicznym centrum kształcenia ustawicznego

Kontrole przeprowadzono w 88 centrach kształcenia ustawicznego prowadzących kształcenie w formie kursu (70% placówek), seminarium (36%) i praktyki zawodowej (11%).

W 13 placówkach prowadzących kursy (w tym 1 kurs zawodowy) stwierdzono nieprawidłowości w organizacji i realizacji kształcenia ustawicznego. Dyrektorom 16 placówek wydano zalecenia wynikające z nieprzestrzegania przepisów rozporządzenia w sprawie publicznych placówek kształcenia ustawicznego, publicznych placówek kształcenia praktycznego oraz publicznych ośrodków dokształcania i doskonalenia zawodowego, a także rozporządzenia w sprawie uzyskiwania i uzupełniania przez osoby dorosłe wiedzy ogólnej, umiejętności i kwalifikacji zawodowych w formach pozaszkolnych.

Nie stwierdzono konieczności wydawania dyrektorom placówek i organom prowadzącym decyzji na podstawie art. 34 ust. 1 ustawy o systemie oświaty.

Wnioski z kontroli planowych

Przeprowadzone kontrole planowe pozwoliły na zidentyfikowanie obszarów wymagających prowadzenia działań wspomagających dyrektorów szkół i placówek. Analiza dokumentacji, wynikającej z przeprowadzenia przez kuratorów oświaty kontroli planowych, wskazała pożądany zakres wsparcia, który dotyczy przede wszystkim:

- 1) przestrzegania umieszczania w statutach szkół zapisów dotyczących zasad rekrutacji dzieci 5-letnich do oddziałów przedszkolnych zorganizowanych w szkołach,
- 2) upowszechniania wiedzy o terminach i zasadach rekrutacji dzieci 5-letnich do przedszkoli, oddziałów przedszkolnych i innych form wychowania przedszkolnego,
- 3) realizacji obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego, zwłaszcza w aspekcie prowadzenia stosownej dokumentacji – głównie księgi ewidencji,

- 4) prowadzenia dokumentacji przebiegu nauczania w odniesieniu do arkuszy ocen uczniów, ze zwróceniem szczególnej uwagi na:
 - uwzględnianie bieżących zmian w przepisach prawa,
 - dokonywanie sprostowań,
 - sposób archiwizowania,
- 5) realizacji przez ośrodki kształcenia i doskonalenia zawodowego wszystkich zadań wynikających ze statutu,
- 6) organizacji zajęć rewalidacyjnych w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, w szczególności w zakresie:
 - zgodności z ramowym planem nauczania,
 - realizacji obowiązku szkolnego i obowiązku nauki,
 - realizacji zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznych,
- 7) poprawności wydawania opinii przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne, w związku z wykazanymi nieprawidłowościami dotyczącymi:
 - określenia formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla ucznia bądź jej uzasadnienia,
 - formułowania zaleceń do pracy z uczniem,
 - dokumentowania przyczyn wydawania opinii,
 - uwzględniania w opinii wymaganych przepisami prawa informacji.

Wnioski z kontroli doraźnych

Uogólnione wnioski z przeprowadzonych kontroli doraźnych dotyczące obserwowanych zjawisk związanych z funkcjonowaniem szkół i placówek wskazują na występowanie w szkołach i placówkach nieprzestrzegania przepisów prawa w obszarach dotyczących:

- zasad oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzania egzaminów, a także nowelizacji statutów w powyższym zakresie,
- zapewniania uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki,
- przestrzegania prawa wewnątrzszkolnego,
- naruszania praw dziecka/ucznia.

Kuratorzy oświaty wskazują na potrzebę wspomaganie dyrektorów szkół i placówek w powyższym zakresie oraz przeprowadzenia kontroli planowych dotyczących przestrzegania przepisów prawa w obszarze oceniania wewnątrzszkolnego we wszystkich typach szkół publicznych i niepublicznych, a także realizacji zadań wynikających z obowiązku zapewnienia uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu w szkole.

2.1.3.3. Wnioski ze wspomagania

Podsumowanie działań kuratorów oświaty w zakresie wspomagania dyrektorów szkół i placówek oraz nauczycieli pozwoliło na wskazanie obszarów funkcjonowania szkół i placówek, których wspomaganie (m.in. poprzez upowszechnianie przykładów dobrych praktyk) powinno być kontynuowane.

Do obszarów tych należą między innymi:

- realizacja podstawy programowej kształcenia ogólnego oraz szkolnych planów nauczania,
- zapewnienie uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki,
- przestrzeganie zasad oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzania egzaminów,
- monitorowania realizacji wprowadzonych innowacji organizacyjnych, dydaktycznych lub wychowawczych,
- promowania szkół, które osiągają wzrost wyników, poprzez systematyczne wykorzystywanie wniosków z ewaluacji (system działań związanych z poprawą efektywności).

2.2 Rok szkolny 2010/2011

2.2.1 Organizacja nadzoru pedagogicznego

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie nadzoru pedagogicznego, kuratorzy oświaty w terminie do dnia 31 sierpnia 2010 r. podali do publicznej wiadomości plan nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2010/2011.

Kurator oświaty realizuje plan nadzoru pedagogicznego, zawierający zakres ewaluacji problemowej oraz tematykę kontroli planowanych w szkołach i placówkach, zgodnie z podstawowymi kierunkami polityki oświatowej państwa ustalonymi przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania na podstawie art. 35 ust. 2 pkt 1 ustawy.

Na rok szkolny 2010/2011 Minister Edukacji Narodowej ustalił następujące kierunki realizacji przez kuratorów oświaty zadań z zakresu nadzoru pedagogicznego:

- 1) w zakresie ewaluacji:
 - „Procesy zachodzące w szkole lub placówce” (80% wszystkich ewaluacji w roku szkolnym),
 - „Ewaluacja całościowa” (80% wszystkich ewaluacji w roku szkolnym),
- 2) w zakresie kontroli:
 - a) we wszystkich typach szkół i placówek:

- „Prawidłowość wykonywania przez dyrektorów publicznych szkół i placówek zadań w zakresie planowania nadzoru pedagogicznego”,
- b) w przedszkolach, innych formach wychowania przedszkolnego i szkołach podstawowych:
 - „Prawidłowość dopuszczania do użytku programów wychowania przedszkolnego w publicznych przedszkolach, szkołach podstawowych z oddziałami przedszkolnymi i innych formach wychowania przedszkolnego”,
- c) w szkołach podstawowych, gimnazjach:
 - „Prawidłowość dopuszczania do użytku w szkole programów nauczania w publicznych szkołach podstawowych i gimnazjach”,
- d) w liceach ogólnokształcących i liceach profilowanych:
 - „Zgodność organizacji indywidualnego nauczania na podstawie wydanych orzeczeń z obowiązującymi przepisami prawa”,
- e) w technikum dla młodzieży i zasadniczych szkołach zawodowych dla młodzieży:
 - „Prawidłowość dopuszczania do użytku w publicznym technikum dla młodzieży i publicznej zasadniczej szkole zawodowej dla młodzieży programu nauczania dla zawodu”,
- g) w poradniach psychologiczno–pedagogicznych:
 - „Zgodność wydawania orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych z obowiązującymi przepisami prawa”,
- g) w placówkach doskonalenia nauczycieli:
 - „Przestrzeganie przez niepubliczną placówkę doskonalenia nauczycieli przepisów prawa w zakresie planowania pracy i sprawozdawczości oraz zgodności danych zawartych we wpisie do ewidencji ze stanem faktycznym”,
- i) w bursach:
 - „Zgodność organizacji pracy bursy z obowiązującymi przepisami prawa”,
- i) w domach wczasów dziecięcych:
 - „Zgodność dokumentacji przebiegu działalności dydaktyczno-wychowawczej prowadzonej w domu wczasów dziecięcych z przepisami prawa”.

W roku szkolnym 2010/2011 zadania wynikające ze sprawowania nadzoru pedagogicznego wykonuje 1 336 pracowników zatrudnionych w kuratoriach oświaty na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych.

Pracownicy KO	Liczba zatrudnionych pracowników:									Ogółem
	na stanowiskach niewymagających kwalifikacji pedagogicznych, w tym na stanowiskach:				na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych:					
	obsługi	administracji	innych	razem	do spraw ewaluacji*	do spraw kontroli*	do spraw wspomaganie*	inne	razem	
Ogółem,	188	553	17	758	268	679	222	167	1336	2094
w tym na stanowiskach kierowniczych	1	32	1	34	6	41	22	94	163	197

* niezależnie od uczestnictwa w szkoleniu (ewaluatorzy po szkoleniu i uczestniczący aktualnie w szkoleniu)

Według stanu na dzień 15 października 2010 r. najliczniejszą grupę (679 osób) stanowią pracownicy przeprowadzający w szkołach lub placówkach kontrolę zgodności działalności szkół/placówek z przepisami prawa. Zadania z zakresu przeprowadzania ewaluacji realizuje 268 wizytatorów, jednak kuratorzy oświaty wykazali, że do 31 sierpnia 2011 r. liczba zatrudnionych pracowników do przeprowadzania ewaluacji w szkołach i placówkach wzrosnie do 378.

W ramach projektu „Program wzmocnienia efektywności systemu nadzoru pedagogicznego i oceny jakości pracy szkoły etap II” realizowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w ramach III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1 współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego wizytatorzy kuratoriów oświaty zostali przygotowani do wykonywania nowych zadań. W tym celu:

- opracowano z udziałem wizytatorów do spraw kontroli narzędzia do przeprowadzania kontroli planowych w szkołach i placówkach (arkusze kontroli),
- wyposażono wizytatorów w 400 przenośnych komputerów (laptopów) do realizacji zadań z zakresu nadzoru pedagogicznego w szkołach i placówkach.

2.2.2 Działania realizowane przez kuratorów oświaty w zakresie nadzoru pedagogicznego

2.2.2.1 Ewaluacja

W roku szkolnym 2010/2011 kuratorzy oświaty zaplanowali przeprowadzenie w szkołach i placówkach 1 508 ewaluacji zewnętrznych, w tym 303 ewaluacje całościowe i 1 205 ewaluacje problemowe, w obszarze „Procesy zachodzące w szkole lub placówce”.

W okresie od 1 września 2010 r. do 31 października 2010 r. wizytatorzy kuratoriów oświaty przeprowadzili w szkołach i placówkach 115 ewaluacji, w tym 15 całościowych i 100 problemowych. Stanowi to 7,6% rocznego planu ewaluacji kuratorów oświaty. We wskazanym powyżej okresie ewaluacje zostały przeprowadzone w kierowanych przez 107 dyrektorów:

- 44 szkołach podstawowych,
- 31 gimnazjach,
- 15 przedszkolach,
- 11 liceach ogólnokształcących,
- 7 technikach,
- 2 zasadniczych szkołach zawodowych,
- 2 poradniach psychologiczno-pedagogicznych,
- 1 placówce doskonalenia nauczycieli,
- 1 szkole przysposabiającej do pracy,
- 1 centrum kształcenia ustawicznego.

2.2.2.2 Kontrola

W roku szkolnym 2010/2011 kuratorzy oświaty zaplanowali przeprowadzenie 12 614 kontroli przestrzegania przez szkoły i placówki przepisów prawa – o 1 500 kontroli więcej niż w roku ubiegłym.

Od 1 września 2010 r. do 31 października 2010 r. przeprowadzono kontrole w 3 367 szkołach i placówkach kierowanych przez 2 790 dyrektorów. W powyższym okresie kuratorzy oświaty zrealizowali 26,7% rocznego planu kontroli.

Kontrole odbyły się w zakresie:

- prawidłowości wykonywania przez dyrektorów publicznych szkół i placówek zadań w zakresie planowania nadzoru pedagogicznego – 3 162 kontroli,
- prawidłowości dopuszczania do użytku w publicznym technikum dla młodzieży i publicznej zasadniczej szkole zawodowej dla młodzieży programu nauczania dla zawodu – 205 kontroli.

Ogółem we wrześniu i październiku 2010 r. wizytatorzy kuratoriów oświaty przeprowadzili kontrole w :

- 1 012 szkołach podstawowych,

- 649 przedszkolach,
- 580 gimnazjach,
- 250 technikach,
- 238 liceach ogólnokształcących,
- 230 zasadniczych szkołach zawodowych,
- 64 liceach profilowanych,
- 59 innych formach wychowania przedszkolnego,
- 59 szkołach policealnych i pomaturalnych,
- 41 poradniach psychologiczno-pedagogicznych,
- 28 specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych,
- 20 szkołach przysposabiających do pracy,
- 16 szkolnych schroniskach młodzieżowych,
- 16 centrach kształcenia praktycznego,
- 15 bursach,
- 14 centrach kształcenia ustawicznego,
- 13 młodzieżowych domach kultury,
- 10 międzyszkolnych ośrodkach sportowych,
- 10 bibliotekach pedagogicznych,
- 9 młodzieżowym ośrodku wychowawczym,
- 8 ośrodkach dokształcania i doskonalenia zawodowego,
- 7 placówkach doskonalenia nauczycieli,
- 6 ogniskach pracy pozaszkolnej,
- 5 domach wczasów dziecięcych,
- 2 pozaszkolnych placówkach specjalistycznych,
- 2 poradniach specjalistycznych,
- 2 młodzieżowym ośrodku socjoterapii,
- 1 specjalnym ośrodku wychowawczym,
- 1 kolegium pracowników służb społecznych.

3 Nadzór pedagogiczny ministrów

3.1 Upowszechnianie informacji o nowych rozwiązaniach, szkolenia

Rozwiązania przejęte w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz.U. Nr 168, poz. 1324) nałożyły na organy sprawujące nadzór pedagogiczny, inne niż kurator oświaty, obowiązek sprawowania nadzoru pedagogicznego w formach wskazanych w rozporządzeniu, tj. w formie ewaluacji, kontroli i wspomagania.

Wizytatorzy zatrudnieni w urzędach tych organów w celu przeprowadzania ewaluacji w szkołach i placówkach zobowiązani są również do ukończenia raz na dwa lata szkolenia z zakresu ewaluacji zewnętrznej organizowanego na zlecenie ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Szkolenie takie zostało przeprowadzone we współpracy

z Uniwersytetem Jagiellońskim, partnerem w projekcie „Program wzmocnienia efektywności systemu nadzoru pedagogicznego i oceny jakości pracy szkoły”, w okresie od kwietnia do lipca 2010 r. Do udziału w szkoleniu zaproszonych zostało 48 osób z ministerstw, w których właściwościami pozostaje sprawowanie nadzoru pedagogicznego nad szkołami lub placówkami:

- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego – 29 osób,
- Ministerstwo Sprawiedliwości – 10 osób,
- Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi – 4 osoby,
- Ministerstwo Środowiska – 1 osoba,
- Ministerstwo Edukacji Narodowej – 4 osoby.

3.2 Nadzór pedagogiczny sprawowany przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania

W roku szkolnym 2009/2010 Minister Edukacji Narodowej przeprowadził na podstawie art. 35 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) działania z zakresu nadzoru pedagogicznego w:

- w szkołach, zespołach szkół oraz szkolnych punktach konsultacyjnych przy przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych Rzeczypospolitej Polskiej dla dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą,
- publicznych placówkach doskonalenia nauczycieli o zasięgu ogólnokrajowym.

Działania kontrolne, zgodnie z ustaloną tematyką kontroli planowych, przeprowadzono w ośmiu zespołach szkół oraz szkolnych punktach konsultacyjnych przy przedstawicielstwach dyplomatycznych Rzeczypospolitej Polskiej dla dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą, w odniesieniu do „zgodności prowadzenia dokumentacji przebiegu nauczania w zakresie dotyczącym arkuszy ocen uczniów z przepisami prawa”. Kontrolą objęto:

- 1) Zespół Szkół im. Zygmunta Mineyki przy Ambasadzie RP w Atenach,
- 2) Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w Wielkim Księstwie Luksemburg,
- 3) Filię Zespołu Szkół przy Ambasadzie RP w Paryżu z siedzibą w Strasburgu,
- 4) Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w Pradze,
- 5) Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w Waszyngtonie,
- 6) Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w Tunisie,
- 7) Zespół Szkół przy Ambasadzie RP w Moskwie,
- 8) Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w Londynie.

W pięciu skontrolowanych zespołach szkół i szkolnych punktach konsultacyjnych dokumentacja przebiegu nauczania prowadzona jest zgodnie z przepisami prawa.

W trzech przypadkach stwierdzono niezgodności w zakresie sposobu prowadzenia arkuszy ocen uczniów przez publiczne szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży. Kierownikom punktów konsultacyjnych wydano stosowne zalecenia dotyczące:

- uporządkowania dokumentacji szkolnej, w tym arkuszy ocen, księgi uczniów i dzienników lekcyjnych, założenie księgi protokołów zebrań rady pedagogicznej,
- uzupełnienia ksiąg uczniów o brakujące wpisy oraz odesłanie do Zespołu Szkół w Warszawie arkuszy ocen uczniów, którzy ukończyli poprzedni etap edukacyjny i kontynuują naukę,
- uporządkowania dokumentacji szkolnej, stosowanie oceny opisowej, w klasach I-III szkoły podstawowej oraz stosowania w dokumentacji terminologii zgodnej z przepisami prawa.

W roku szkolnym 2009/2010 przeprowadzone zostały w Ośrodku Rozwoju Edukacji oraz w Krajowym Ośrodku Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej kontrole planowe w zakresie organizowania szkoleń dla kandydatów na ekspertów komisji kwalifikacyjnych i egzaminacyjnych awansu zawodowego, prowadzonych zgodnie z przepisami w sprawie ramowego programu szkolenia kandydatów na ekspertów wchodzących w skład komisji egzaminacyjnych i kwalifikacyjnych dla nauczycieli ubiegających się o awans na stopień zawodowy.

Przeprowadzone w dwóch placówkach doskonalenia nauczycieli o zasięgu ogólnokrajowym kontrole planowe wykazały zgodność organizacji przez obie placówki szkoleń dla kandydatów na ekspertów komisji kwalifikacyjnych i egzaminacyjnych awansu zawodowego z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 maja 2005 r. w sprawie ramowego programu szkolenia kandydatów na ekspertów wchodzących w skład komisji egzaminacyjnych i kwalifikacyjnych dla nauczycieli ubiegających się o awans na stopień zawodowy, sposobu prowadzenia listy ekspertów oraz trybu wpisywania i skreślenia ekspertów z listy (Dz. U. Nr 104, poz. 873).

Na rok szkolny 2010/2011 Minister Edukacji Narodowej ustalił następujący plan nadzoru pedagogicznego:

- I. Nad szkołami, zespołami szkół oraz szkolnymi punktami konsultacyjnymi przy przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych Rzeczypospolitej Polskiej dla dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą

1. Zakres ewaluacji problemowej:
 - Obszar 3.
 - Funkcjonowanie szkoły lub placówki w środowisku lokalnym.
 - Wymaganie 3.1.
 - Wykorzystywane są zasoby środowiska na rzecz wzajemnego rozwoju.
 - Wymaganie 3.4.
 - Rodzice są partnerami szkoły.
 - Obszar 4.
 - Zarządzanie szkołą lub placówką.
 - Wymaganie 4.3.
 - Szkoła lub placówka ma odpowiednie warunki lokalowe i wyposażenie.
 2. Tematyka planowanych kontroli:
 - Przestrzeganie przepisów prawa w zakresie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzania egzaminów.
- II. Nad publicznymi placówkami doskonalenia nauczycieli o zasięgu ogólnokrajowym
1. Zakres planowanej ewaluacji problemowej:
 - Obszar 4.
 - Zarządzanie placówką.
 - Wymaganie 4.1.
 - Funkcjonuje współpraca w zespołach.
 - Wymaganie 4.2.
 - Sprawowany jest wewnętrzny nadzór pedagogiczny.
 2. Tematyka planowanych kontroli:
 - Prawidłowość wykonywania przez dyrektorów placówek zadań w zakresie planowania nadzoru pedagogicznego.

4 Nadzór pedagogiczny dyrektora szkoły

W ramach projektu „Program wzmocnienia efektywności systemu nadzoru pedagogicznego i oceny jakości pracy szkoły etap II” realizowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w ramach III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1 współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego:

- przeprowadzono 276 konferencji informacyjnych dla dyrektorów szkół placówek,
- przeprowadzono 70 konferencji informacyjnych dla nauczycieli na temat nowego nadzoru pedagogicznego,
- opracowano i wydano poradnik „Ewaluacja w nadzorze pedagogicznym” (tom I i II) w nakładzie 14 tys. egzemplarzy oraz

praktyczny poradnik dla dyrektorów szkół i placówek „Autoewaluacja w szkole” w nakładzie 20 tys. egzemplarzy,

- przygotowano dyrektorów szkół i placówek do realizacji zadań wynikających z nadzoru pedagogicznego, w szczególności dotyczących przeprowadzania ewaluacji wewnętrznej (w szkoleniach uczestniczyło 4 040 dyrektorów szkół i placówek).

Podsumowanie

O zmianach w systemie nadzoru pedagogicznego przesądziły:

- 1) brak efektywności i zdolności adaptacyjnej dotychczasowego systemu nadzoru pedagogicznego do tempa i zakresu przemian oraz potrzeb edukacyjnych społeczeństwa oraz znikoma użyteczność obecnego nadzoru pedagogicznego dla podnoszenia jakości pracy szkół i placówek;
- 2) niezadowolająca praca szkół i placówek oraz organów je prowadzących w celu poprawy jakości kształcenia powodująca nierówności edukacyjne o charakterze środowiskowym, które są problemem w mniej rozwiniętych częściach kraju; podkreślić należy, że wyrównywanie szans edukacyjnych było jednym z fundamentalnych celów reformy oświatowej, tymczasem przez obecne organy nadzoru pedagogicznego zadanie to jest realizowane w sposób niepełny;
- 3) konieczność pozyskiwania rzetelnej informacji niezbędnej do kreowania polityki oświatowej państwa, a także polityki oświatowej na poziomie regionalnym i lokalnym.

W powszechnym przekonaniu nadzór pedagogiczny sprowadzał się do kontrolowania zgodności działalności szkół i placówek z przepisami prawa. Brakowało w systemie nadzoru mechanizmów stymulujących rozwój szkół i placówek.

Intencją wprowadzanych od roku zmian jest skupienie się w nadzorze pedagogicznym na ocenie jakości pracy szkół i placówek, służącej podniesieniu poziomu kształcenia i wychowania. Dostrzeżono rolę nadzoru w doskonaleniu jakości działań edukacyjnych szkół i placówek. Spośród czynności nadzorczych wyodrębniono ewaluację, która ma służyć rozwojowi myślenia o szkole lub placówce w kontekście jak najlepszego realizowania przez nią zadań. W procesie ewaluacji duże znaczenie przywiązuje się do efektów działalności dydaktycznej, opiekuńczej i wychowawczej, ale również do procesów, które prowadzą do uzyskania tych efektów.

Celem tak skonstruowanego systemu nadzoru pedagogicznego jest przedstawienie wyników, które będą służyły do przygotowania planów rozwoju i planów naprawczych w tych obszarach, które zostały wskazane jako funkcjonujące słabo i wymagające interwencji.

Oceniając efekty działań systemu nadzoru w roku szkolnym 2009/2010 należy zauważyć, że:

Wdrażanie od roku szkolnego 2009/2010 nowych rozwiązań w zakresie nadzoru pedagogicznego w znacznym stopniu uaktywniło działania organów sprawujących ten nadzór, w szczególności kuratorów oświaty. W pierwszym roku szkolnym obowiązywania rozporządzenia (tj. od 9 listopada 2009 r. do 31 sierpnia 2010 r.) czynności nadzoru pedagogicznego – w różnym zakresie - zostały przeprowadzone w około 29% nadzorowanych przez kuratorów oświaty szkół i placówek.

Konieczne było wprowadzenie zmian organizacyjnych w strukturze organów sprawujących nadzór pedagogiczny (głównie kuratoriów oświaty) i rozdzielanie zadań nadzorczych pomiędzy wizytatorów, aby (w zależności od posiadanych kwalifikacji, kompetencji i predyspozycji) mogli oni dobrze wypełniać przydzielone im zadania.

Dzięki rozwiązaniom przyjętym w systemie ewaluacji oświaty możliwe jest odwoływanie się do danych zebranych przy pomocy takich samych procedur i narzędzi, a ich opracowanie dzięki wykorzystaniu wymagań i ich charakterystyk daje możliwość prowadzenia porównań w perspektywie kraju, regionu, a także rodzaju szkoły lub placówki.

Ewaluacja w roku szkolnym 2009/2010 była przeprowadzana w 244 szkołach i placówkach, których dyrektorzy dobrowolnie zgłosili szkołę lub placówkę do badania. Sposób doboru tych szkół i placówek nie pozwala na uznanie grupy za reprezentatywną i uogólnienie wyników ewaluacji w skali kraju. Wyniki ubiegłorocznych ewaluacji mogą być odnoszone tylko do konkretnych szkół, których dotyczą.

Modyfikacji, w związku z wdrażaniem nowych rozwiązań w zakresie nadzoru pedagogicznego, uległy także zadania dyrektora szkoły/placówki. Nowym wyzwaniem stojącym przed dyrektorem i nauczycielami jest organizowanie i przeprowadzanie ewaluacji wewnętrznej oraz wykorzystywanie jej wyników do doskonalenia jakości pracy szkoły lub placówki. W tym celu niezbędne jest ciągłe poszukiwanie odpowiedzi na pytania: czy uzyskiwana jakość zadowala, czy jest wystarczająca z punktu widzenia wymagań, co w szkole/placówce ulepszać, doskonalić, jak poprawiać efekty dydaktyczne i wychowawcze pracy szkoły lub placówki, jakie działania podjąć w celu poprawy, kogo do nich zaangażować itp. Zorganizowanie pracy szkoły w sposób umożliwiający uzyskiwanie odpowiedzi na tego typu pytania wymaga odpowiedzialności i zaangażowania ze strony dyrektora i wszystkich nauczycieli.

Podjęte dotychczas działania związane z przygotowaniem i przeprowadzaniem ewaluacji zewnętrznych oraz szkoleniem dyrektorów szkół i placówek do organizowania i przeprowadzania ewaluacji wewnętrznych doprowadziły do sformułowania rekomendacji, których wykorzystanie w

najbliższym okresie stanowi gwarancję doskonalenia wdrażanego systemu. Do najważniejszych spośród nich należą:

- praca nad raportami z ewaluacji – a zwłaszcza ich czytelnością i precyzją,
- motywowanie rad pedagogicznych do refleksji nad jakością pracy szkoły lub placówki,
- doskonalenie rad pedagogicznych w analizowaniu i interpretowaniu wyników nadzoru pedagogicznego oraz ich wykorzystywaniu do planowania i wdrażania rozwiązań służących poprawie jakości pracy szkoły lub placówki,
- systematyczne zwiększanie zasobu narzędzi do sprawowania nadzoru pedagogicznego, ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki różnych typów szkół i rodzajów placówek,
- organizowanie systemu wsparcia szkół i placówek, których wyniki pracy okazały się niezadowolające,
- doskonalenie wymagań i kryteriów oraz narzędzi,
- popularyzacja wymagań,
- analiza uzyskiwanych danych w różnych perspektywach w tym w skali makro,
- wzmocnianie profesjonalizmu nauczycieli,
- doskonalenie funkcjonowania ewaluacji w nadzorze i przygotowywanie do prowadzenia dialogu nadzorowanych z ewaluatorami.

Konsekwencją zmian w nadzorze pedagogicznym powinno być zagwarantowanie właściwego wsparcia szkołom w wykorzystaniu wyników nadzoru, tworzeniu programów naprawczych i podnoszeniu jakości działania.

Analiza przedstawionych czynności organów nadzoru pedagogicznego wskazuje, że słabą stroną funkcjonującego systemu nadzoru pedagogicznego jest usytuowanie w zakresie tego nadzoru wspomaganie. Połączenie roli organu wykonującego czynności badawczo-oceniające (ewaluacja i kontrola) z rolą organu wspomagającego sprawia, że zadania polegające na wspomaganie szkół i placówek mogą być realizowane tylko w zakresie ogólnym, z ograniczeniem możliwości indywidualnego wspomaganie pojedynczych rad pedagogicznych, dyrektorów czy nauczycieli w zakresach wynikających z oceny pracy szkoły. Konieczne wydaje się zatem wyodrębnienie z nadzoru pedagogicznego zadania polegającego na wspomaganie szkół i placówek w doskonaleniu jakości ich pracy i przekazanie zadania specjalistycznym jednostkom organizacyjnym.

Opracowano w Departamencie Kształcenia Ogólnego i Wychowania – Wydział Nadzoru Pedagogicznego.

